

97. Perjantaina 29 päivänä marraskuuta 1991

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 3269

Hallituksen esitys n:o 54
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus muutoksista vuoden 1991 tulo- ja menoarvioon 3277

Hallituksen esitys n:o 98
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laeiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta ja laeiksi rikki- päästöjen verottamisesta 3280

Hallituksen esitys n:o 71
Lakialoite n:o 10
Toivomusaloitteet n:ot 75 ja 150
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

4) Ehdotukset laeiksi lapsilisälain muuttamisesta 3282

Hallituksen esitys n:o 107
Lakialoite n:o 82

Toivomusaloite n:o 1166
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 12

S. 5) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta 3284

Hallituksen esitys n:o 108
Lakialoite n:o 95
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 11

6) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 106
Lakialoite n:o 97
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 13

7) Ehdotukset laeiksi ulkomaalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista säännöksistä 3285

Hallituksen esitys n:o 78
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 1

8) Ehdotus laeiksi Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklingssamarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 3296

Hallituksen esitys n:o 130
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

9) Ehdotus laeiksi Helsingissä pidettävien Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä koskevien kokousten yhteydessä toimivasta verottomien tavaroiden myymälästä 3297

	S.		S.
Hallituksen esitys n:o 175		Hallituksen esitys n:o 116	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48		Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13	
Kolmas käsittely:		16) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljy- kasvituotannosta annetun lain muuttami- sesta	3301
10) Ehdotus laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta anne- tun lain voimaantulosäännöksen muutta- misesta	3297	Hallituksen esitys n:o 117	
Hallituksen esitys n:o 109		Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14	
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 9		17) Ehdotus laiksi vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalava- hinkojen korvaamisesta annetun lain ku- moamisesta	3302
11) Ehdotus laiksi kuntien vapaaehtoi- sen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 annetun lain 2 ja 9 §:n muutta- misesta	„	Hallituksen esitys n:o 125	
Hallituksen esitys n:o 156		Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15	
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12		18) Ehdotus laiksi ammatillisten oppi- laitosten rahoituksesta annetun lain 19 ja 24 §:n muuttamisesta	„
12) Ehdotus laiksi metsänparannuslai- nojen takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 189	
Hallituksen esitys n:o 114		Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9	
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11		19) Ehdotus laiksi Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisestä yksiköstä annetun lain muutta- misesta	„
Ensimmäinen käsittely:		Hallituksen esitys n:o 187	
13) Ehdotukset laeiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain 5 ja 8 a §:n ja raastuvanoikeudesta annetun lain 4 a §:n muuttamisesta	3298	Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10	
Hallituksen esitys n:o 169		20) Ehdotus laiksi otsonikerrosta hei- kentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan eräiden muutosten hyväksy- misestä	„
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6		Hallituksen esitys n:o 182	
14) Ehdotus laiksi sokerilain muuttami- sesta	„	Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7	
Hallituksen esitys n:o 115		Pöydällepanoa varten esi- tellään:	
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12		21) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 hal- lituksen esityksen johdosta laiksi oikeus- poliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttamisesta (HE 168)	„
15) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkke- lystuotannosta annetun lain muuttamises- ta	3300		

22) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksestä laiksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnasta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta (HE 181) 3302

23) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksestä kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamista koskeviksi säännöksiksi (HE 170) „

24) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä laiksi opiskelijoiden asumistukien väliaikaisesta tarkistamisesta (HE 192) „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat E. Aho, Alho, Antvuori, von Bell, Biaudet, Donner, Hautala, Jansson, Jurva, Kallis, Lax, Louekoski, Nikula, Pelttari, Pokka, Ranta, O. Rehn, Urpilainen ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Ranta.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Antvuori ja Urpilainen, virkatehtävien vuoksi edustajat Paakkinen ja Pokka sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, von Bell, Hautala, Kallis, Lax ja Nikula.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 54
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

S. Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva hallituksen esitys laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta jatkaa sitä samaa talonpojan tapolinjaa taannehtivalla lainsäädännöllä, kuten jo viime tiistaina kolmannessa käsittelyssä äänestyksen jälkeen hyväksytty maataloustulolain säännöksiä soveltamislaki oli.

Suurin ongelma nyt käsiteltävässä lakiehdotuksessa on mielestäni se, että siinä puututaan taannehtivasti maatalousväestön tulokehitykseen eli tuloja lähdetään lailla pudottamaan silloin, kun sato on jo korjattuna varastossa. Nythän viljelijä ei pysty itse lainkaan vaikuttamaan tulonmuodostukseen, jota seikkaa on pidettävä valtiovallan taholta jopa mielivaltaisena tekona. Lisärasitteita asetettaessa tulisi mielestäni aina ottaa huomioon se, että ne tahot, jotka joutuvat lisärasituksen kohteiksi, voisivat itse vaikuttaa tulonmuodostukseensa tietoisina niiden vaikutuksista.

Viljelijäväestön osaltahan näin ei nyt käy. Keväällä, kun he tekivät päätöksiä siitä, mitä lajikkeita esimerkiksi kylvävät ja kuinka paljon, tietenkin he olivat ottaneet huomioon voimassa olevat maataloustulosopimukset ja laskeneet, miten olisi kannattavinta tehdä. Tällaista mahdollisuutta heille nyt ei kuitenkaan ole annettu, vaan korotettu vientikustannusmaksu asetetaan taannehtivasti. Mikäli heille olisi annettu valinnan vapaus, niin uskon, että hyvin moni tila olisi kesannoinut jopa vapaaehtoisesti suuriakin aloja, ennen kuin olisi lähtenyt satsaamaan siemenviljan ja lannoitteiden ostoon puhumattakaan omasta työvoimasta.

En usko, että millään muulla alalla tällainen olisi edes mahdollista, että taannehtivasti lähdetään pudottamaan tulotasoa. Maatalousväestö on ilmeisesti jo tottunut tällaisiin valtiovallan taholta tuleviin sopimusten rikkomisiin, koska näin on tapahtunut aikaisemminkin.

Eniten ihmettelen tämänkin lakiesityksen yhteydessä maataloustuottajien etujärjestön MTK:n toimia, että se on mennyt hyväksymään ja sopimaan hallituksen kanssa tämän kaltaiset

taannehtivat lait. Toisaalta on muistettava, että maataloustuottajien tulot ovat jo alentuneet uusien markkinoimismaksujen johdosta jopa 30—50 prosenttia. Eräillä tiloilla nettotulot ovat vaihtuneet tappioksi. Ei siinä enää ole kovinkaan paljoa uskoa tulevaisuuteen, kun ottaa vielä huomioon keskustapuolueen mandaatilla maatilahallituksessa pääjohtajana olevan Kalevi Hemilän suunnitelmat tilojen määrän pudottamisesta puoleen vuoteen 2000 mennessä.

Mikäli nyt eduskunnassa olevat maataloutta koskevat lakiesitykset hyväksyttäisiin sellaisenaan, niin hyvin pian ollaan siinä ihannetilassa, että maatilojen lukumäärä on puolittunut. Tätä kai keskustapuoluetta äänestäneet henkilöt ovat viime vaaleissa tarkoittaneetkin. Pahinta mielestäni tässä on se, että nekin tahot, jotka eivät tätä "todellista vaihtoehtoa" äänestäneet, joutuvat nyt kärsimään tästä.

Herra puhemies! On tietenkin perusteltua, että maatalous joutuu kantamaan omalta osaltaan ylituotannon aiheuttaman kannattamattoman elintarvikeviennin kustannuksia, mutta kun se tehdään taannehtivalla lainsäädännöllä, se ei ole mitenkään perusteltua eikä hyväksyttävää. Ei maataloutta pidä mielestäni kerralla tappaa, kuten nyt Ahon hallituksen kanta tuntuu valitettavasti olevan. On myös mietittävä, minne ne ihmiset laitetaan, jotka joutuvat hallituksen toimenpiteiden johdosta luopumaan maataloudesta.

Kun toisaalta Ahon hallitus on jo saavuttanut murheellisen Suomen ennätyksen työttömyysluvuissa, onko sittenkään valtiontaloudellisesti edes järkevää lisätä ehdoin tahdoin työttömyyskortistoon joutuvien määrää. Omat kustannuksethan siitä koituvat myös valtiolle. Lisäksi pitäisi jollakin tavoin ottaa huomioon myös henkiset kärsimykset, jotka tällaisista toimenpiteistä aiheutuvat, jos joutuu lopettamaan maatalouden harjoittamisen kerralla valtiovalan yhtäkkisesti vetämän uuden linjauksen johdosta.

Herra puhemies! Kuten edellä olen todennut, me SMP:ssä emme voi hyväksyä tällaisia lakeja, jotka taannehtivasti pudottavat maatalousväestön tuloja, kun vilja on jo varastossa. Sen johdosta ehdotan, että näe käsiteltävänä oleva ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vistbacka totesi, että maatilahallituksen ohjelma johtaa maatilojen puolittumi-

seen vuoteen 2000 mennessä. Tämä ei minusta silti ole mikään kovin voimakas ohjelma, jos verrataan siihen, mitä on tapahtunut. Maitotilojen määrähän on Suomessa jatkuvasti aina puolittunut joka kymmenes vuosi jo 60-luvulta alkaen. Mutta kun sitä ei ole tehty mitään selvää ohjelmaa noudattaen, se ei ole tapahtunut kovin järkevästi, vaan meillä edelleen on kovin paljon pieniä tiloja, jotka ovat kuitenkin epätaloudellisia. Uskoisin, että maatilahallituksen ohjelma, joka on ensimmäinen kunnollinen pitkän tähtäyksen ohjelma, jonka olen maataloudesta nähnyt, kuitenkin johtaisi maatalouden kannalta parempaan tulokseen kuin sellainen kädestä suuhun elävä politiikka, joka vuodesta toiseen vain miettii, mitä maataloudessa pitää tehdä. Se perustuu koko ajan siihen, että mikään ei saisi muuttua.

Ed. Riikihjärvi: Herra puhemies! Ensinäkin kannatan ed. Vistbackan tekemää vientimaksulain hylkäämisehdotusta.

Näyttää siltä, että mihin tässä maassa eivät ole kommunistit ja sosialistit pystyneet, siihen pystyy porvarihallitus. Koko Ahon hallituksen ajan on saatu tuntea sitä muutosta, jota vaalien alla luvattiin. Muutosta on tullut kuin lunta tupaan. Sitä on tullut eläkeläisille ja lapsiperheille, sitä on tullut työtätekeville, 300 000 työtöntä on maassa. Työvoimaministeri vain nauraa. Tämä on kerta kaikkiaan mahdotonta.

Nyt on maanviljelijöitten vuoro. Tässä maassa on kymmeniä vuosia ahdistettu pienviljelijöitä, joiden puolesta SMP on taistellut. Ikävä kyllä suurviljelijät ovat aina vähätelleet pienviljelijöitä, puhuneet pienpojista ja vähätelleet SMP:tä omaa typeryyttään. Ainoastaan muutamat valistuneet maanviljelijät ovat nähneet, että jos pienviljelijä pärjää, varmasti isompikin pärjää tässä maassa.

Nyt on tullut tämän maatalouspolitiikan päävetäjän käteen. Keskustan kymmeniä vuosia vetämä maatalouspolitiikka on nyt tulossa päätepisteeseen. Tämä on järkyttävää. Nyt alkaa toteutua kansalaisten usein hokema mutta myös kokema totuus, että "köyhät tapetaan ja rikkaita tehdään siltarumpuja". Näin on käymässä rikkaammillekin viljelijöille.

Holkerin hallitus tarjosi silakointia. SMP potkaistiin hallituksesta ulos. Ajatelkaa, siitä on vasta vähän yli vuosi, kun SMP potkittiin hallituksesta ulos. Sen jälkeen kansalaiset tarttuivat keskustan tarjoamaan muutokseen niin kuin oljenkorteen. Nyt sitä muutosta saavat kaikki

tuntee. Kuinka kauan kansalaiset kestävät tällaista muutosta? Koko tämän hallituksen aika on ollut kyttäilemistä, ja lasku maksetaan kansalaisilla. Aloitettiin kyttäileminen, kytättiin, jos tulisi yhteiskuntarauha. Hallituksen kai pitää luoda puitteet kansalaisten elämälle eikä kytätä, mitä mahdollisesti ihmiset saavat aikaan. He saavat aikaan, jos he saavat vapaasti yrittää, mutta sitä tässä maassa ei nyt sallita.

Nyt pannaan maanviljelijät maksamaan tätä vientikustannusta ilman omaa syytään. Eiväthän he keväällä tienneet, mitä on tulossa. Sen tähden SMP ei voi tätä hyväksyä, koska tällainen jälkikäteen rankaiseminen on täysin perustulain vastaista. Siksi olemme hylkäyksen kannalla. Olen tätä lakia jo valiokuntakäsittelyn yhteydessä esittänytkin hylättäväksi.

Herra puhemies! Myös tämän lain käsittelyn yhteydessä katsotaan, ketkä ovat sitä mieltä, että Suomessa tullaan maataloutta harjoittamaan tästä eteenkinpäin. SMP on sitä mieltä, että vain omavaraisuus on meille paras turva vaihtelevassa maailmassa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Meillä on ed. Riihijärven kanssa lievä ristiriita siitä, lähdimmekö me hallituksesta vai potkaistiinko meidät. Haluan tuoda esille omana näkemyksenäni, että lähdimme hallituksesta, koska meidän oikeutettuja vaatimuksiamme eläkeläisten olojen parantamiseksi ei siellä hyväksytty, mutta tämä ei riko ryhmää. Se on olemassa oleva ristiriita, ja ainaan tällaisia tarvitaan.

Herra puhemies! Tässä asiassa, mitä nyt käsitellään, pääasia tuli sanottua kahdessa edellisessä puheenvuorossa. Totean sen, kun olemme tehneet hylkäysesityksen, että meillä oli viime tiistain istunnossa vastaavia asioita käsiteltäessä myös ponsiehdotus, jossa pyrittiin luomaan suuntausta siihen, että maaseudun ja maatilojen rakenteita pyritään asiallisesti ja pitkäjänteisesti kehittämään sillä tavalla, että tämän tyypisiä tilanteita ei tarvita. Tuota pontta ja vastaavaa emme lähde tässä esityksessämme ja tänä päivänä uudistamaan.

Täällä kävi Pohjanmaan maanviljelijöitä hiltajattain. He sanoivat, että jos ei tilanne muutu, niin tullaan ja on kättä pidempää mukana. Minä kyllä totesin heille, että se on väärä periaate sellainen, kääntykää niiden puoleen, joita te olette äänestäneet ja jotka ovat luvanneet teidän asioitanne alkiolaiseen tyyliin ajaa eli keskustalaiset, entiset maalaisliittolaiset. Sieltä se pitäisi apu löytää. Toivottavasti näin tulevaisuudessa

tapahtuu, koska nyt ei ole kuin SMP maalaisten asialla.

Herra puhemies! Totean, että täällä viime tiistaina menimme niin pitkälle, että esitimme lain lepäämään jättämistä ja se osoitti, minkälaista poliittista populismia täällä on. Kun viljelijät olivat lähteneet parvekkeelta, myös vasemmistoliitto lipesi silloin kannastaan ja vaikka aikaisemmin oli hylkäämässä itse esitystä, niin siinä tapauksessa vasemmistoliitto lähti omille teilleen. Jäimme yksin loppurynnistyksessä. Tältä osin viittaisin populismisysteemiin. Tämä oli räikeä esitys siitä.

Herra puhemies! Minulla ei ole tämän enempää tästä asiasta esitettävänä. Edustajat Vistbacka ja Riihijärvi ovat esittäneet asian perusteet.

Ed. M a l m : Herra puhemies, herr talman! Nyt käsittelyssä oleva lakiehdotus merkitsee suurta taloudellista rasitetta maataloudelle. Rehuviljaa koskevien maksujen ja lannoiteveron korottaminen, aikaisemmat maksut, tavoitehintojen alittuminen yhdessä suuren velkaantumisen ja korkeiden korkojen kanssa tekevät taakan liian raskaaksi monille tuottajille. En ole ollenkaan vakuuttunut, että kaikki tämän lainmuutoksen käsittelyyn osallistuvat ovat tietoisia tämän päivän ongelmista maataloudessa.

Det lagförslag som nu är i tredje behandling lägger en stor ekonomisk börda på lantbruket. De förhöjda avgifterna på foderspannmål och accisförhöjningen på handelsgödsel, tidigare avgifter, sänkta och ouppnådda riktpriiser i kombination med stor skuldsättning och höga räntor gör att bördan kommer att bli för tung för många bönder. Jag är inte alls övertygad om att alla som deltar i behandlingen av den här lagändringen är medvetna om de problem som i dag finns.

Samanaikaisesti meillä on tänä vuonna ollut suuri vientitarve. Valtio on maksanut lainmukaisen osuutensa vientikustannuksista. Tämä ja tuottajien omavastuu aina 13 prosenttiin tuloista ei riitä poistamaan ylijäämää maasta. Viennin lykkääminen ensi vuoteen aiheuttaisi katastrofin viljan vientivaikeuksina ja lisäksi painetta kotieläintuotteiden tavoitehintoihin. Maksujen alentaminen merkitsi vajeen muodostamista ylisuureksi vuodeksi 1992. Siirtäisimme vain ongelmia tuonemmaksi. Tässä tilanteessa en näe muuta mahdollisuutta kuin esillä olevan lain hyväksy-

misen. Maksujen alentaminen olisi vain tuottajien harhaanjohtamista, koska kukaan mukaan ei ota vastuuta kannettavakseen. Hallitus on ilmoittanut, ettei tänä vuonna myönnetä lisävaroja vientiin valtion varoista.

Samtidigt har vi detta år haft ett stort exportbehov. Staten har betalt sin lagenliga del av exportkostnaderna. Denna och böndernas eget ansvar upp till 13 procent av inkomsten räcker inte till för att få ut överskottet ur landet. Att skjuta fram exporten till nästa år skulle medföra katastrof genom marknadsföringssvårigheter på spannmål och ytterligare tryck på riktpiserna på husdjursprodukterna. Att sänka avgifterna skulle betyda att mankot till 1992 skulle bli överstort. Vi skulle skjuta problemen på framtiden.

I den situationen ser jag ingen annan möjlighet än att godkänna den nu föreliggande lagen. Det skulle vara att vilseleda bönderna med att sänka avgifterna eftersom ingen annan övertar ansvaret. Regeringen har ju meddelat att man inte anslår mera medel detta år för exporten.

När det sedan gäller nästa års ansvarsfördelning så måste regeringen ändra på sitt budgetförslag. Efter det att inkomstavtalen nu är klara på en nollinje finns det ingen orsak att sänka lantbrukarnas inkomster genom att föra över ett större exportansvar från staten till lantbrukarna. Inkomstlagen måste följas och statens ansvar budgeteras i enlighet med denna.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa herra puhemies! Ed. Riihijärvi puheenvuorossaan hyvin demagogiseen tyyliin asetti vastakkain suuria ja pieniä tiloja ja tuomitsi keskustan harjoittaman maatalouspolitiikan. Haluaisin ed. Riihijärvelle muistuttaa siitä, että emme me mitään sillä saavuta, jos me asetamme viljelijöitä toinen toistaan vastaan. Tässä maassa tarvitaan niin pieniä kuin vähän suurempiakin tiloja. Molemmille on elintilaa, eikä tilan pinta-ala yksinomaan ratkaise, vaan se, mitä siellä käytännössä yritetään.

Uskon, että ensi vuoden budjetin osalta hallituksen taholta tullaan tekemään korjauksia viljelijöiden vientikustannusvastuuseen. Tätä taustaa vasten ed. Riihijärven puheenvuoro siitä, että nyt keskusta on tappamassa maaseudun, on vähän ennenaikainen.

Ed. Polvinen: Arvoisa puhemies! Kannatamme tämän hylkäämistä, ja tähän on

jatkoa sille tiistaiselle käsittelylle, jossa puhuttiin tässä salissa monta tuntia siitä, mitä maataloustulolain muuttaminen kesken sopimuskauden merkitsee. Silloin jo vasemmistoliiton ryhmän toimesta tuotiin esiin se, että me emme hyväksy tällaista menettelyä, että jälkikäteen lähdetään tällaisia leikkauksia tekemään, joihin eivät viljelijät voi millään tavalla vaikuttaa, eivätkä ole tietoisia, mitä tässä tuleman pitää.

Minä tässä vaiheessa ilmoitan, että tulemme äänestämään tämän esityksen hylkäämistä puolesta.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Aittoniemi esitti, että meidän käyttäytymisemme tiistain istunnossa olisi perustunut siihen, että oli lehtereillä katsojia toiseen aikaan ja sitten ei toiseen aikaan. Mutta kyllä se perustui myöskin siihen, että voiman edessä täytyy taipua, ja minusta sitä voimaa mitattiin siinä ensimmäisessä äänestyksessä. Tämä lepäämäänjättämishdotus oli niillä voimasuhteilla lähinnä väljähäytynen kaljan juontia ja siinä mielessä SMP:ltä vain propagandatemppu.

Kyllä meille tulee tilaisuuksia panna joitakin esityksiä lepäämään, mutta kyllä täytyy olla sillä tavalla, että oppositiolla täytyy olla enemmän kuin se parikymmentä ääntä takana ennen kuin me sille tielle lähdemme. Esimerkiksi huoneenvuokralaissa, joka tulee tänne saliin parin viikon päästä, me tarvitsemme kyllä lepäämäänjättämismenettelyä. Siinä tarvitaan SMP:tä mukana. Mutta emme me voi lähteä sille tielle ennen kuin meitä alkaa 60—70 ihmistä jonkin hylkäämisesityksen kannalla. Tässä mielessä ed. Aittoniemi käytti minusta puheenvuoron, joka osoitti huonoa harkintaa tämän lepäämäänjättämismenetelyn yhteydessä.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kun käytin puheenvuoron ja esitin hylkäystä, haluan tarkentaa sitä siltä osin, että koska toinen laki on yksivuotinen, ehdotan myös toisen lakiehdotuksen hylättäväksi.

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! Hallituksen vakaan maatalouspolitiikan linjalle käy samalla tavalla kuin sen vakaan markan linjalle. Tämä ylituotantoon johtava maatalouspoliittinen linja kaatuu viljelijöiden päälle, ja se on myös kansantaloudelle ja veronmaksajille kohtuuton tilanteessa, jossa me tarvitsisimme koulutuksen, työllisyyden ja monen aluepoliittisenkin hankkeen rahoitukseen varoja. Se on viljelijöille

myös todella kohtuuton, mutta on se myös veronmaksajille ja palkansaajille. Heidän tilinauhassaan vain ei näy se, että jokaisen naudanlihakilon vientiin käytetään 18 markkaa verorahoja, edelleen voikilon vientiin 19 markkaa kilolta ja kananmunienkin 6,50 markkaa. Emme me ole mitään velkaa ja silti syötämme eurooppalaisille verorahoilla ylituotantorukaamme.

Tältä osin on sanottava, että kun hallitus todella eläkeläisten, sairaiden ja lapsiperheiden osalta rassaa sosiaaliturvaa alaspäin ja palkansaajat ovat tuponsa osalta jo menettämässä reaaliainsioita ilmeisesti devalvaatio mukaan luettuna kuutisen prosenttia, on kyllä todella kohtuutonta ed. Sirkka-Liisa Anttilan ja keskustan rahastus, että he meinaavat aukaista vielä ensi vuoden budjetin maatalouden pääluokan ja ryhtyä rahalla hiljentämään heihin arvostelua kohdistavia viljelijöitä. Tämä peli on kyllä jo rosvousta.

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttilan äsken lausumaan ilmoitukseen viitaten ihmettelen todella, kun hän ilmoitti, että hallitus aikoo aukaista ensi vuoden budjetin ja antaa viljelijöille huomattavia helpotuksia ensi vuoden budjettiin liittyen. Se on käsittämätöntä senkin vuoksi, että juuri nyt kun tulopoliittinen ratkaisu on saatu kasaan vaivalla ja hiellä ja kun hallitus vielä tämän päälle uhkaa palkansaajia työllisyysverolla, erillisellä työllisyysverolla, niin nyt sitten hallitus aikoo repiä maatalouden osalta budjetin auki. Minusta siinä on pettämisen makua.

Ensi vuoden budjetti on eduskunnassa levällään kuin jokisen eväät. Olen ollut eduskunnassa reilut kahdeksan vuotta, ja kertaakaan budjetti ei ole näin levällään ollut. Näyttää siltä, että kun sitä ruvetaan vielä repimään auki, budjetti ei ensi vuodelle valmistu ennen ensi helmikuuta. Olisi kohtuullista näin oppositionkin kannalta, että hallitus lopulta päättäisi, mitkä lait kuuluvat budjettiin ja mikä sen sisältö on.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan ed. Vistbackan äsken tekemää täydentävää ehdotusta.

Samalla osoittaen ed. Seppäselä ja vasemmistoliittoon sanani totean, että me harkitsemme hyvin tarkoin, miten me käyttäydymme kussakin äänestyksessä. Meille saattaa tulla joskus virhe, mutta se tapahtuu erehdyksessä. Me harkitsemme kaiken ja harkitsemme myöskin huoneenvuokralain osalta tarkalleen, mitä tulemme tekemään. Tekin harkitsitte viime tiistaina. Te

harkitsitte sillä tavalla, että niin kauan kuin maanviljelijäväestö on parvekkeella, ollaan asian takana, sen jälkeen lähdetään omille teille, niin kuin teittekin.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Seppäsen äskeisen puheenvuoron johdosta totean, että hän pikkuhiljaa ansaitsee kannuksia siihen, että hänelle myönnetään selitysovin elikkä eksegetiikan professorin titteli honoris causa. Siinä määrin etevä nuo jälkiselitykset ovat.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoron sen takia, että olen odottanut, että SMP:n arvoisat kansanedustajat olisivat täydentäneet äskeistä ehdotustaan sillä, millä tavoin he aikovat kerätä valtion kassaan ne varallisuudet, joilla kaikki nämä laskut, jotka tulevat maksettaviksi, rahoitetaan. Teidän esityksenne ovat äärimmäisen onttoja, kun te ette koskaan esitä mitään muuta kuin sitä, mikä on Veikko Vennamon ajoilta täällä pöydällä, että verot pannaan valtion maksettavaksi.

Ed. Saario: Herra puhemies! Siitä olen varma, että ed. Rajamäki tiesi, ed. Törnqvististä en ole aivan varma, että juuri tällä lakiesityksellä hallitus ja hallitusta tukevat järkevät kansanedustajat yrittävät saada aikaan sellaisen tilanteen, jossa kuluttajille ja veronmaksajille yleensä ei tulisi aivan kohtuutonta maksua maksettavaksi siitä ylituotannosta, joka väistämättä on syntynyt kustannusten täyskompensatioon perustuvan maatalouspolitiikan tuloksena.

Yhtä lailla teidän täytyy hyvin tietää, että tätä tilannetta, joka on vuosikymmenten mittaan rakennettu tällaiseksi automaattiksi, ei voida hetkessä muuttaa. Ei myöskään voida tehdä rajumpia leikkauksia, sillä jo tämä lakimuutos merkitsee kyllä varsin suurta suoneniskua viljelijöitten, siis maataloustuottajien, taskusta suoraan.

Ed. Westerlund: Herra puhemies! Ed. Törnqvist ihmetteli, mitä ensi vuoden talousarvioon tulee ja sen käsittelyyn, tehdäänkö siinä jonkinlaisia muutoksia, ja sanoi, että olisi kauheata, jos siitä repisi jotain auki. Eihän se mitään uutta ole, että eduskunnassa tehdään eräitä muutoksia talousarvioon. Jos minä en muista väärin, niin viime vuonna tapahtui samalla tavalla, että tämän vuoden budjettia muutettiin, ja kenen ansiosta, ed. Törnqvist, se tapahtui: nimenomaan sosialidemokraattien. Tämä on ehkä teidän hyvä muistaa!

Sitten haluaisin todeta vientivastuusta, kun on ehdotettu korotettavaksi 500 miljoonalla markalla viljelijöille lisävastuuta, että sitä he eivät kerta kaikkiaan jaksakaan kantaa. Siinä mielessä tämän summan kohdalla on saatava muutos aikaan. Siitä on lähinnä kysymys.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Käytän vihonviimeisen puheenvuoron tässä keskustelussa vastatakseni ed. Pulliaiselle. Hankimme rahat sitten vaikka kerjäämällä, mutta sillä tavalla ei maksuista pidä valtion vapautua, että se tapahtuu rikollisesti ja perustuslain vastaisesti asettamalla yksi väestöryhmä, yksi ammattiryhmä, eriarvoiseen asemaan eli heiltä lähdetään perimään maksuja perustuslain vastaisesti, sellaisia maksuja, jotka lain perusteella on sovittu toisella tavalla hoidettavaksi.

Ed. Korkeaoja: Herra puhemies! Asian oleellisin sisältö on jäänyt taka-alalle eli se, että tällä järjestelyllä hoidetaan markkinointia, joka juontaa juurensa vuodelta 1990, joka oli sääolosuhteiltaan sellainen vuosi, että tämän kaltaisia on kerran sadassa vuodessa. Elimme olosuhteissa, jotka vastasivat Keski-Euroopan pohjoisosan ilmasto-olosuhteita tuon vuoden aikana ja sato muodostui poikkeuksellisen korkeaksi eli 4,3 miljardiksi kiloksi. Tämän sadon markkinointia hoidetaan nyt jälkikäteen. On myönnettävä, että on väärin viljelijöitä kohtaan, että vasta vuosi asian toteutumisen jälkeen tehdään ratkaisuja. Tosiasia kuitenkin on se, että tällä ratkaisulla, kun otetaan nämä kaksi vuotta huomioon, ei viljelijöiden tuloa raunioiteta. Sen sijaan kokonaan toinen asia on se, mitä tulee vuoden 1992 budjettiin. Se on harkittava tarkasti ja uudelleen niin, että viljelijöiden tulokehitys olisi riittävän hyvä ja vertailukelpoinen muiden väestöryhmien kanssa.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Lähtökohtahan tässä on se, mitä ed. Korkeaoja äsken totesi. Haluan kuitenkin nimenomaan vastaisen varalle todeta, mikä täällä tavallaan on jo todettukin, että paitsi budjettitasolla ja maataloustulolain tasolla täytyy tilannetta tarkastella välttämättä myös viljelijän näkökulmasta. Tilannehan on muodostunut erityisesti kasvinviljelytiloilla nyt kohtuuttoman vaikeaksi. Tilanne todellakin on se, että vientikustannusmaksut ja lisätty lannoitevero ovat paitsi viljelijän tulomenetyksiä samalla pois myös nimenomaan viljelijän tuloksesta: katteesta, nettotuloksesta. Se

tekee tilanteen velkaisille nuorille viljelijöille hyvin vaikeaksi. Tilanne on vaikea myös sellaisilla alueilla, missä kasvinviljelyä paljon harjoitetaan. Sen takia yhdyin siihen, minkä ed. Sirkka-Liisa Anttilakin edellä totesi, että on ensi vuoden budjetissa välttämättä voitava tilannetta helpottaa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle totean, että hän on siinä suhteessa aivan oikeassa, että ei tällä tavalla ylipäätään pitäisi menetellä kuin nyt ollaan menettelemässä eli jälkikäteen rangaistaan. Mutta kupletin juoni piilee siinä, että tästä menettelystä tuottajia edustavat järjestöt ovat sopineet valtiovalan kanssa ja nyt eduskunta noudattaa tuota sopimusta. Valitettavasti tähän on ajaututtu, mutta se ei siitä huolimatta päästä SMP:tä pälkähästä siltä osin, että SMP:n kerta kaikkiaan älyllisen rehellisyyden nimissä pitää pystyä vihdoin osoittamaan, mistä ne tulot tulevat, kun esittää lisää menoja.

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! Ed. Saario oli siinä oikeassa, että lailla nimenomaan vältetään se, että veronmaksajille tulisi entistä enemmän vientivastuuta. Puheenvuorossani halusin kiinnittää huomion siihen, että ylituotanto on se asiallinen syy, jonka takia maatalous ja toisaalta kansantalous ja veronmaksajat ovat liirissä. Niihin syihin olisi vihdoin nyt, kun ollaan kuulun äärellä, puututtava.

Ei ole olemassa yhden vuoden ongelmaa. Kysymyksessä on koko järjestelmästä johtuva ongelma. En puhu tasapainottamiseen käytetyistä miljardeista. En puhu pinta-alalisten miljardeista. Otan kaksi esimerkkiä: Vuodesta 1986 on pelkästään viljan vientitukiin käytetty 5 799 miljoonaa markkaa ja maidon ylituotannon aiheuttamiin vientitukiin 8 355 miljoonaa markkaa. Jokainen suomalainen ja tämän salin edustaja voisi miettiä, miten rikasta valtiota hän edustaa, kun tähän on varaa. Siitä on hyvin keskeisesti kysymys.

Toinen asia on tämä poliittinen röyhkeys, jolla keskusta tässä tilanteessa, kun tupo on tehty, lähtee lisärahasamaan budjetin aukaisemalla. Minusta on hämmästyttävää, jos kokoomus sen sallii. Tosin kokoomus tuntuu olevan hiirenhiljaa muutenkin aina valtion metsien anastusta myöten, mikä MTK:n ja keskustan johdolla meinataan suorittaa.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Ed. Pulliaiselle totean, että tuskinpa hänkään silloin, kun oli järjestötyössä varsin näkyvällä paikalla, koskaan lähti hyväksymään sitä, että palkkoja lähdetäisiin taannehtivasti pudottamaan. Puheenvuorossanihan ihmettelin nimenomaan sitä, että etujärjestönä MTK lähtee tekemään tällaisia esityksiä.

Mitä tulee siihen, mistä rahat otetaan, niin minun mielestäni on hyvin monia verotuksellisia keinoja, joita voidaan käyttää. Mutta tämän lain yhteydessä, ykköslain kohdalla nimenomaan, näitä ei voida käsitellä.

Ed. Järvelähti: Herra puhemies! Ed. Rajamäelle totean lyhyesti, että kun otamme tämän viljataseen huomioon runsaan kymmenen vuoden ajalta, niin se on kutakuinkin tasapainossa. Tässä mielessä ed. Rajamäen puheenvuoro ei ole totuudenmukainen. (Ed. Rajamäki: Missä virhe?)

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Ed. Westerlund ei näköjään ole salissa. Halusin hänelle vain sanoa, että on totta, että viime syksynä revittiin budjetti auki eduskunnassa. Se revittiin sen takia, että haluttiin pieneläkeläisiä auttaa. En kadu sitä, että olin yhtenä tuon budjetin aukirepijänä.

Mitä tulee käsitteillä olevaan lakiin, niin me tulemme hyväksymään sen, mutta olemme sitä mieltä, että viljelijöitä on johdettu alun perin harhaan, ja tämä on raskas lasku viljelijöiden maksaa.

Sitä arvostelin, että juuri kun tulopoliittinen kokonaisratkaisu on saatu aikaiseksi, välittömästi sen jälkeen valtiovarainministeri ilmoittaa, että ollaan valmistelemassa jotakin työllisyysvero, ja vielä sen jälkeen keskustan edustaja ilmoittaa, että maatalouden osalta budjetti ei pidä, vaan siinä tehdään muutoksia. Minusta tämä on sillä tavalla epä johdonmukaista, että eri ammattiryhmiä tulisi hallituksen kuitenkin kohdella suurin piirtein samalla tavalla. Sitä kyllä tämän hallituksen ajattelutavassa ei näy olevan.

Ed. Zyskiewicz: Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvist aikaisemmin sanoi, että valtiovarainministeri uhkasi palkansaajia verolla. Kyse on tilanteesta, että budjetti on jollakin tavoin, ed. Törnqvist, aina tasapainotettava. Jos valtio ei voi enempää velkaa ottaa, niin ei ole muita keinoja budjetin tasapainottamiseen kuin verot ja maksut. Tässä mielessä on selvää, että mitä

enemmän sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esimerkiksi kaataa eduskunnassa olevia säästölakeja, sitä enemmän joudutaan budjettia näillä veroilla tasapainottamaan.

Toinen syy siihen, miksi verokysymys nousi esiin, oli tietysti se, että ei voida eläkeläisiä kohdella epäoikeudenmukaisesti. Kun tupo oli se, mikä oli, niin syntynyt kokonaisuus johti tähän tarpeeseen.

Mitä tulee maatalouden osuuteen, muistuttaisin siitä, että vientivastuun siirtämisestä maataloudelle itselleen sovittiin jo hallitusneuvotteluissa. Hämmästelän omaltakin osaltani, että ed. Westerlund ja eräät muut hallituspuolueidenkin kansanedustajat ovat esittäneet vaatimuksen, että tältä osin pitäisi budjetti repiä auki. Siihen ei ole mitään syytä eikä myöskään varaa.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Minä en näe oikein yhtäläisyyttä siinä, että kun työeläkemaksua ei nyt ensimmäisenä vuonna siirretty työnantajilta työntekijöille, niin sitten tämä aukko mukamas rahoitettaisiin työllisyysverolla. Minusta tässä asiassa ei ole johdonmukaisuutta.

Ed. Ojala: Herra puhemies! Kun ed. Zyskiewicz meitä opetti, miten valtion tulee budjettivajetta paikata, niin hän antoi ymmärtää, että ei olisi mitään muuta keinoja kuin se, minkä valtiovarainministeri Viinanen on nyt ilmoittanut, eli tämä uusi työllisyysvero vai onko se kenties työllistämisvero, sitähan me emme vielä tiedä. Toki, ed. Zyskiewicz, on monia muitakin keinoja, mutta nyt on vain niin, että valtiovarainministerimme ei halua käyttää muita keinoja. Suurituloisille annettujen verohelpotusten peruminen olisi huomattavasti oikeudenmukaisempi keino.

Toinen varapuhemies: Ed. O. Ojala, nyt on kysymys maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta sekä lannoiteverosta.

Ed. Backman: Herra puhemies! Kun ed. Zyskiewicz syytti puheenvuorossaan, että tämän asian yhteydessä oppositio ei tuntisi omaa vastuutaan, niin kehoitan häntä huomioimaan, että tulemme myöhemmissä kohdissa esittämään valtion budjettiin katteeksi lisää tuloja.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Kysymys on maidosta, sianlihasta ja viljasta, mutta

ed. Zyskowicz puhui ihan toisista asioista, ja on pakko käyttää tämän vuoksi puheenvuoro. Nimitäin minä riemastuin hänen puheenvuorostaan. Ei tarvitsekaan ottaa velkaa, vaan voidaan korottaa veroja. Minusta on ihan mukava asia, että kokoomus on lähtenyt peruuttamaan sitä veroalea, joka eduskunnassa on annettu ja jota kokoomus on ajanut. Sehän on todella sitä, mitä me olemme vaatineet koko syksyn ajan, että näin tehdään. Jos kokoomus luistelee siitä periaatteesta, että ruvetaan peruuttamaan suurituloisten veronalennuksia johonkin toiseen suuntaan ja veronkorotukset pantaisiinkin pienituloisille maksuun, se on täysin kohtuuton linja.

Se on kohtuuton linja samalla tavalla kuin on kohtuuton nyt käsillä oleva lakiehdotus, joka taannehtivasti panee maanviljelijät maksamaan jotain sellaista, mitä heiltä ei tiedetty ennakkoon periä. Samasta on kysymys, jos olette ottamassa eläkeläisten indeksikorotukset taannehtivasti pois. Sama koskee tuloverolakia ja niitä toimenpiteitä, joilla veroja korotetaan. Ne ovat oikeita toimenpiteitä, koska ne suuntautuvat tulevaisuuteen. Mennään sillä linjalla ja unohdetaan nämä taannehtivat lainmuutokset.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Riihijärven kannattamana ehdottanut, että ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Vistbacka ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että myös toinen lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Lakiehdotuksista voitaneen äänestää yhdessä samalla kertaa.

Menettelytapa hyväksytään.

Ed. Ranta merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, S-L. Anttila, U. Anttila, Aula, Backman, Björkenheim, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kalli, Kalliomäki, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Lamminen, M. Laukkanen, V. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Morri, Mutttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Nyby, Näsi, A. Ojala, Ollila, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, E. Rehn, Renko, Renlund, Rinne, J. Roos, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Aittoniemi, Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, P. Leppänen, Mäkelä, Mäkipää, O. Ojala, Polvi, Polvinen, Riihijärvi, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Wahlström, Vistbacka ja Vähäkangas.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Kaarilahti, Laakkonen, Laivoranta ja Seivästä.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, Alho, Antvuori, von Bell, Biaudet, Donner, Dromberg, Hautala, Jansson, Jurva, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Lax, Louekoski, Nikula, Norrback, Paakkinen, Pelttari, Pesälä, Pokka, O. Rehn, Urpilainen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 25 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus muutoksista vuoden 1991 tulo- ja menoarvioon

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 98

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47

Toinen varapuhemies: Viime tiistain toisessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu päättyneeksi.

Esitellään menot.

P ä ä l u o k k a 23

Luku 02 Valtioneuvoston kanslia ja luku 25 Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 24

Luku 01 Ulkoasiainhallinto, luku 50 Yhteistyö Itä- ja Keski-Euroopan maiden kanssa sekä luku 99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 25

Luku 25 Lääninoikeudet ja luku 50 Vankeinhoitolaitos, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 26

Luku 01 Sisäasiainministeriö, luku 05 Lääninhallitukset, luku 07 Rekisteritoimistot, luku 75

Poliisitoimi, luku 80 Pelastushallinto ja luku 99 Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 27

Luku 12 Puolustusvoimien palkkaus- ja muut menot, luku 25 Puolustust materiaalin hankinta- ja käyttömenot, luku 27 Kiinteistömenot, luku 30 Kansainvälinen rauhanturvaamistoiminta ja luku 90 Valtion pukutehdas, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 28

Luku 03 Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, luku 18 Verohallinto, luku 39 Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle, luku 60 Rakennushallinto, luku 84 Pohjoismaiset rahoitusyhteisöt ja luku 85 Sitoumusten lunastaminen, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 29

Luku 01 Opetusministeriö, luku 02 Luterilainen kirkko, luku 10 Korkeakoulut, luku 39 Valtion opintotukikeskus, luku 46 Peruskoulut, luku 56 Kirjastotoimi, luku 60 Valtion ammatilliset oppilaitokset, luku 67 Yksityiset ammatilliset oppilaitokset, luku 68 Yleissivistävä aikuis- koulutus, luku 74 Koulutus sopimus- ja oppisopimuskoulutus, luku 88 Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen sekä luku 99 Opetusministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 30

Luku 01 Maa- ja metsätalousministeriö, luku 29 Viljan varmuusvarastointi, luku 30 Maaseudun elinkeinojen neuvonta, luku 31 Maataloustuotteiden hintatuki, luku 32 Maataloustuotteiden vientituki ja tuotannon tasapainottamistoimenpiteet, luku 33 Maatilatalouden rakentaminen ja maaseudun kehittäminen, luku 40 Vesivarojen käyttö, luku 60 Maanmittaushallinto, luku 76 Metsäntutkimuslaitos ja luku 95 Metsähallitus, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 31

Luku 01 Liikenneministeriö, luku 24 Tielaitos, luku 25 Tienpidon valtionavut, luku 32 Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen, luku 50 Ilmatieteen laitos, luku 55 Viestinnän korvaukset ja avustukset, luku 56 Korvaukset

Posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä, luku 92 Ilmailulaitos ja luku 99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 3 2

Luku 01 Kauppa- ja teollisuusministeriö ja luku 40 Geologian tutkimuskeskus, hyväksytään.

Luku 49 Kehitysaluerahasto Oy.

Keskustelu:

Ed. L a a k s o n e n : Herra puhemies! Ehdotan valiokunnan mietintöön liitetyn III vastalauseen mukaisesti, että momentin 42 perustelujen ensimmäinen kappale kuuluisi seuraavasti: ”Momentin perusteluja muutetaan siten, että uusia korkotukilainoja saadaan vuonna 1991 hyväksyä enintään 865 000 000 markkaa. Momentille ei tämän johdosta myönnetä lisäystä.”

Kuitenkin ehdotuksemme merkitsee 50 miljoonan markan lisäystä siitä, mitä hallitus esittää.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Kannatan ed. Laaksosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Laaksosen ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että momentin 42 perustelujen ensimmäinen kappale hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Laaksosen ehdotus ”ei”.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 50 Teollisuuden edistäminen.

Keskustelu:

Ed. L u t t i n e n : Herra puhemies! Viitaten I vastalauseeseen ehdotan, että luvun 50 momentti

88 poistettaisiin, mikä merkitsee sitä, että valtionyhtiöiden yksityistäminen siirtyy myöhemmän vaiheeseen.

Ed. L a a k s o n e n : Herra puhemies! Samoista syistä kannatan ed. Luttisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Luttinen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että momentti 88 poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Luttisen ehdotus ”ei”.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 26. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 51 Yritystoiminnan alueelliset rahoitustoimenpiteet, luku 55 Energiatalous, luku 80 Matkailun edistämiskeskus ja luku 85 Ulkomaankaupan edistäminen, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 3 3

Luku 02 Sosiaali- ja terveyshallitus, luku 10 Säteilyturvakeskus, luku 13 Valtion päihdehuollon toimintayksiköt, luku 15 Perhekustannusten tasaus, luku 17 Työttömyysturva, luku 18 Sairausvakuutus, luku 19 Eläkevakuutus, luku 20 Tapaturmavakuutus, luku 21 Rintamaveteraanieläkkeet, luku 29 Pakolaisten vastaanotto, luku 33 Kunnallinen toimeentuloturva ja lasten kotihoidon tuki, luku 34 Kuntien järjestämät sosiaali- ja terveystalvet sekä ympäristönsuojelun hallinto ja luku 57 Lomatoiminta, hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 3 4

Luku 01 Työministeriö, luku 03 Työsuojeluhallinto, luku 06 Työvoimapolitiikan toimeenpano ja luku 99 Työministeriön hallinnonalan muut menot, hyväksytään.

Pääluokka 35

Luku 15 Luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, luku 25 Vesi- ja ympäristöhallinto, luku 32 Rakennussuojelu ja luku 40 Asuntohallitus, hyväksytään.

Luku 45 Asuntotoimi.

Keskustelu:

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Ehdotan, että luvun perusteluissa lausuttaisiin III vastalauseen mukaisesti seuraavaa: "Eduskunta on todennut vanhojen ja varsinkin 1960- ja 1970-luvuilla rakennettujen asuintalojen kaipaavan peruskorjausta ja samanaikaisesti tarkoitukseen olevan käytettävissä niin työvoimaa kuin muutoinkin kapasiteettia ja edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän asian ja antavan tarvittaessa eduskunnalle vielä uuden lisämenoarvion avustusten lisäämiseksi asuntojen rakentamiseen."

Edelleen, herra puhemies, ehdotan, että momentille 60 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ed. Laaksosen vastalause on saman sisältöinen kuin sosialidemokraattien vastalause numeroiden osalta, joten kannatan ed. Laaksosen ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Laaksonen ed. Törnqvistin kannattamana ehdottanut, että luvun perusteluihin hyväksyttäisiin III vastalauseen mukainen lausuma.

Lisäksi on ed. Laaksonen ed. Törnqvistin kannattamana ehdottanut, että momentille 60 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Momentin 60 määräraha.

Mietintö "jaa", ed. Laaksosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luvun perustelut.

Mietintö "jaa", ed. Laaksosen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 36

Luku 01 Kotimaisen velan korko, luku 03 Ulkomaisen velan korko ja luku 09 Muut menot valtionvelasta, hyväksytään.

Esitellään tulot.

Osasto 11

Luku 01 Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot, luku 04 Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut, luku 06 Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut, luku 08 Valmisteverot, luku 10 Muut verot ja luku 19 Muut veronluonteiset tulot, hyväksytään.

Osasto 12

Luku 25 Oikeusministeriön hallinnonala, luku 26 Sisäasiainministeriön hallinnonala, luku 27 Puolustusministeriön hallinnonala, luku 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala, luku 29 Opetusministeriön hallinnonala ja luku 31 Liikenneministeriön hallinnonala, hyväksytään.

Luku 32 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Herra puhemies! Viitaten III vastalauseeseen ehdotan, että momentilta 12.32.99 vähennettäisiin 4 870 000 markkaa ja että momentin perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta ei hyväksy Suomen Malmi Oy:n osakkeiden myyntiä yksityiselle osakeyhtiölle."

Tämä tarkoittaa sitä, että emme todellakaan hyväksy, että valtio olisi vaatimattomasta vajaan 5 miljoonan markan summasta myymässä yhtiötä, jolla on töitä sekä kotimaassa että ulkomailla ja henkilökuntaa 120 ja joka on muutenkin hyvin toimiva yhtiö.

Ed. Laaksosen: Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että momentilta 99 vähennettäisiin 4 870 000 markkaa ja että momentin perusteluihin hyväksyttäisiin III vastalauseen mukainen lausuma.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Momentin määrärahasta ja sen perusteluista voitaneen äänestää yhdellä kertaa.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala, luku 34 Työministeriön hallinnonala ja luku 35 Ympäristöministeriön hallinnonala, hyväksytään.

O s a s t o 13

Luku 01 Korkotulot, hyväksytään.

O s a s t o 14

Luku 20 Valtion pukutehdas ja luku 45 Metsähallitus, hyväksytään.

O s a s t o 15

Luku 02 Valtion lainanotto, hyväksytään.

Mietinnön perusteluissa oleva tulo- ja menoarvion tasapainoa koskeva lausuma, hyväksytään.

Yleisperustelut, hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta ja laiksi rikkipäästöjen verottamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 71

Lakialoite n:o 10

Toivomusaloitteet n:ot 75 ja 150

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44. Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Tennilä ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin III vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Tennilän ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 152 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 7)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

2 ja 3 § hyväksytään keskustelutta.

Toinen varapuhemies: 4 § ja lakiehdotuksen liitteenä oleva verotaulukko käsitellään yhdessä samalla kertaa.

Menettelytapa hyväksytään.

4 § ja lakiehdotuksen liitteenä oleva verotaulukko.

Keskustelu:

Ed. Backman: Herra puhemies! Ehdotan, että lakiehdotuksen liitteenä oleva verotaulukko saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa, mikä tarkoittaa, että ympäristövaliokunnan lausunnon mukaisesti tehtäisiin veron porrastus ns. happipitoisen bensiinin osalta.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Teen valtiovarainvaliokunnan mietinnön n:o 44 II vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen 4 §:ään, ja vihjeenä hallituspuolueiden kansanedustajille, että tämä esitys toisi noin 400 miljoonaa markkaa lisää rahaa valtion kassaan ja tällä voisi korvata matkustajaveron.

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ehdotan, että 4 § hyväksyttäisiin muodossa, joka on III vastalauseessa, mikä tarkoittaa sitä, että tässä polttoaineveron korottamisasiassa nähtäisiin jotain aluepoliittista kohtuullisuutta, kun korotus jätettäisiin toteuttamatta Lapin, Oulun, Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä, joissa ihmisillä ei yksinkertaisesti ole vaihtoehtoa yksityisautoilulle.

Ed. Lahti-Nuuttila: Arvoisa puhemies! Kun ed. Backmanin hyvä ehdotus hyväksytään, se merkitsee sitä, että hallituksen ei enää tarvitse pyöriä eduskunnassa matkustajaveronsa kanssa. Tämä ehdotus merkitsee valtiolle lisätuloja noin 200 miljoonaa markkaa. Kannatan ed. Backmanin ehdotusta.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Kannatan ed. Luukkaisen erinomaista ehdotusta.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Ed. Apukan ehdotus on aluepoliittisesti erittäin oikeaan osunut ja tekee oikeutta pohjoisille alueille, joilla ei vaihtoehtoja ole. Kannatan ed. Apukan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Backman ed. Lahti-Nuuttilan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Luukkainen ed. Paloheimon kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Ed. Apukka ed. Tennilän kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Backmanin ja ed. Luukkaisen ehdotusten välillä, sitten voittaneesta ed. Apukan ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Backmanin ja ed. Luukkaisen ehdotusten välillä.

Ed. Backmanin ehdotus ”jaa”, ed. Luukkaisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 16 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 8)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Backmanin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Apukan ja ed. Backmanin ehdotusten välillä.

Ed. Apukan ehdotus ”jaa”, ed. Backmanin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 50 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 34. (Koneään. 9)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Apukan ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Apukan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 31 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 27. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4 a, 5, 6 ja 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 107

Lakialoite n:o 82

Toivomusaloite n:o 1166

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 12. Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus. Ed. Skinnari ed. U. Anttilan kannattamana on ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Skinnarin ja ed. Stenius-Kaukonen ehdotusten välillä.

Ed. Skinnarin ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukonen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 24 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 28. (Koneään. 11)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Skinnarin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Skinnarin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Skinnarin ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 12)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

1 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaisesti, että hyväksyttäisiin 1 §, jota ei ole mietinnössä, seuraavanlaisena.

1 momentti: ”Lapsen elatusta ja kasvatusta varten suoritetaan, sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, valtion varoista lapsilisää jokaisesta Suomessa asuvasta seitsemäätoista vuotta nuoremasta lapsesta.” Tämä tarkoittaa normaali-lapsilisiä kaikille eikä pienempiä jatkettuja lapsilisiä.

2 momenttia ehdotan kuuluvaksi siten kuin on I vastalauseessa, mikä tarkoittaa 50 markan korotusta kuukaudessa kaikkiin lapsilisiin.

Uudeksi 3 momentiksi ehdotan: ”Lapsilisää suoritetaan 150 markkaa kalenterikuukaudessa lasta kohti elatusavun suorittaneelle elatusvelvolliselle.”

Vielen ehdotan, että pykälästä äänestettäisiin momenteittain.

Ed. Ojala: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan

kannattamana ehdottanut, että 1 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: 1 §:stä äänestetään momenteittain.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1 §:n 1 momentti.

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 50 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 35. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1 §:n 2 momentti.

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 50 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 31. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1 §:n uusi 3 momentti.

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 43 ei-ääntä, 16 tyhjää; poissa 35. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1 b § hyväksytään keskustelutta.

2 §, jota ei ole mietinnössä.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että 2 §:n 1 momentti, jota ei ole mietinnössä, hyväksyttäisiin I vastalauseen mu-

kaisena, mikä tarkoittaa sitä, että lapsilisää maksetaan sen vuosineljänneksen loppuun saakka, jonka kuluessa lapsi saavuttaa 17 vuoden iän.

Ed. Ojala: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää ehdotusta.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Kannatan myös ed. Stenius-Kaukosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että 2 § hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö, jossa ei ole tätä pykälää, ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös hyväksytään keskustelutta.

Johtolause.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Ehdotan, että johtolauseella kumotaan 5 §:n 1 momentti, elikkä vankilassa lapsen kanssa oleville äideille voitaisiin maksaa lapsilisää yhteensä 36 000 markkaa korkeintaan 20 lapselta vuodessa.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että johtolauseen toinen kappale hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 28. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 108

Lakialoite n:o 95

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 11. Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

8 g ja 8 i § hyväksytään keskustelutta.

10 §.

Keskustelu:

Ed. Hurskainen: Herra puhemies! Ehdotan, että 10 § hyväksyttäisiin muuten voimassa olevan lain mukaisena, mutta 1 momentti olisi kuten vastalauseessa. Tämä esitys toisi säästöä noin 280 miljoonaa markkaa.

Ed. Muttila: Herra puhemies! Kannatan ed. Hurskaisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Hurskainen ed. Muttilaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Hurskaisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 106

Lakialoite n:o 97

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13. Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 26 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 19)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveystieteiden mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

9 f §.

Keskustelu:

Ed. Puisto: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä hyväksytään mietinnön I vastalauseen mukaisessa muodossa.

Ed. J. Roos: Herra puhemies! Kannatan ed. Puiston tekemää perusteltua muutosehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Puisto ed. J. Roosin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Puiston ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

20 ja 31 a § hyväksytään keskustelutta.

31 b §.

Keskustelu:

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. J. Roos: Herra puhemies! Kannatan ed. Puiston tekemää muutosehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Puisto ed. J. Roosin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Puiston ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

31 c §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveystieteiden ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi ulkomaalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista säännöksistä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 78
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6
Suuren valiokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitte-lyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Toivon mukaan ed. Mäkelä, joka on mm. suuren valiokunnan kokouksessa ollut edustajana tässä asiassa, käsittelee asiaa tarkemmin. Haluan kuitenkin lyhyesti todeta sen ihmetyksen, että meillä Suomessa monissa muissakin asioissa poliittinen käyttäytyminen on kovin heilahtelevaa ja hyppelehtivää.

Meillä on oltu kovin varovaisia ulkomaalaisten suhteen näihin saakka. Uskoisin olevan näin yleisesti eikä yksinomaan allekirjoittaneen tai SMP:n piirissä. Nyt meillä oltaisiin oltu esityksen mukaisesti hyppäämässä vastoin eurooppalaista käytäntöä toiseen laitaan eli antamassa kahden vuoden kuluttua täällä kotipaikan omaaville ulkomaalaisille tiettyjä poliittisia oikeuksia.

Onneksi kuitenkin eduskunnassa on järki voittanut ja samoin parlamentarismi sillä tavalla, että lainsäädännössä on siirrytty eurooppalaiselle tasolle eli tietynlainen raja-aika on neljä vuotta. Tämä on siinäkin mielessä perusteltua, että vaalien väliset ajat ovat neljän vuoden pituisia, ja tällainen poliittinen vaaleihin liittyvä rytmittyminen on silloin synkronissa tämän asian kanssa.

Haluan todeta, kuten meillä on jo aikaisemmin todettu, että kahden vuoden aika olisi ollut kohtuuton siinäkin mielessä, että tänä aikana ei tapahdu minkäänlaista asennoitumista suomalaisen yhteiskuntaan ja sama henkilö voi omata kotipaikan 5—6 maassa. Se on sama vaikka äänestäisi Andorrassa, Luxemburgissa tai jossaakin Norsuunluurannikolla, mutta ei tämä tietenkään ole käytännön mukaista.

Olemme puhuneet viiden vuoden ajasta, mitä tietysti ed. Mäkelä selvittää. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että järki on voittanut edes tällä tavalla kuin nyt tulee tapahtumaan.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Tätä järkeä on eduskunnan istunnoissa ulkomaalaisten kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden osalta jaettu jo sekä lähetekeskustelussa, että tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä. Mahdollisesti nyt ei enää tarvita pitkää keskustelua. No, se on eduskunnan oma asia.

Minulle oli kuitenkin yllätys perustuslakivaliokunnassa se, että perustuslakivaliokunnan enemmistön muodostaneet hallituksen edustajat asettuivatkin vastustamaan hallituksen ehdotusta. Sinänsä on tietysti myönteistä, että eduskunta näyttää isännän roolia ja valitsee asian, mutta tällä kertaa mielestäni valittiin huono asia.

Se, mikä muodostui perustuslakivaliokunnan enemmistön mielipiteeksi ja minkä suuren valiokunnan enemmistö nyt on hyväksynyt, käytännössä tarkoittaa sitä, että ulkomaalaisen pitää asua lähes 5:stä jopa lähes 9:ään vuotta, ennen kuin on mahdollisuus kunnallisen äänioikeuden käyttöön. Näihin vuosilukuihin vielä on lisättävä tietysti se aika, jonka ulkomaalaisen pitää

olla ennen kuin kotipaikkarekisteriin tulee merkityksi.

Perustuslakivaliokunnassa, kuten aiemmin on käynyt ilmi, vasemmiston edustajat ja vihreiden edustaja asettuivat hallituksen esityksen kannalle.

Kun tämä asia oli sitten päätetty eduskunnan istunnosta lähettää suureen valiokuntaan, siellä asiantuntijakuulemisen jälkeen ehdotin ed. Tuomiojan kannattamana, että suuri valiokunta olisi asettunut hallituksen kannalle eli perustuslakivaliokunnan vähemmistön kannalle. Mutta kuten äsken jo ed. Aittoniemi puheenvuorossaan totesi, siellähän kävi niin, että SMP:n edustaja yhdessä hallituspuolueiden edustajien kanssa, lukuunottamatta ed. Laxia, muodosti sen enemmistön, joka asettui kannattamaan perustuslakivaliokunnan enemmistöä. Näin ollen suuressa valiokunnassa vasemmisto ja ed. Lax muodostivat sen seitsemän edustajan vähemmistön, joka pysyi hallituksen esityksen kannalla.

On ehkä vielä syytä todeta se, että kun hallitus ehdottaa, että oikeudet annetaan ulkomaalaiselle, jolla on ollut kahden vaalivuotta lähinnä edeltäneen vuoden ajan väestökirjalaissa tarkoitettu kotipaikka Suomessa, niin käytännössä tämä tarkoittaa vähintään kahta vuotta ja melkein kymmentä kuukautta, siis vähintään. Lähes seitsemän vuotta saattaa kulua, ennen kuin ulkomaalainen saa nyt ehdotetussa muodossa lain mukaisen oikeuden. Joten silloin kun puhutaan tästä kahden vuoden ajasta, kannattaa kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että keskimääräaika on 4 vuotta, 9 kuukautta, 17 päivää, plus se aika, ehkä noin vuosi, joka usein menee ennen kuin kotipaikkarekisteriin on tullut kirjatuksi.

Hallituksen esitys siis käytännössä noudattaa lähes samaa käytäntöä kuin muissa Pohjoismaissa Islantia lukuun ottamatta, jossa tätä äänioikeutta ei anneta muille kuin Pohjoismaiden kansalaisille. Mutta totta on, kuten täällä todettiin ja on aiemminkin käynyt ilmi, että muualla Euroopassa tilanne on toisenlainen.

Herra puhemies! Tämän pidemmältä jatkamatta ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaiset lakiehdotukset, jotka ovat siis saman sisältöisiä kuin hallituksen esitys.

Ed. V ä i s t ö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laine totesi, että hänelle perustuslakivaliokunnan käsittely oli yllätys. Perustuslakivaliokunta perehtyi asiaan minun mielestäni perusteellisesti ja käytti harkintaa ja päätyi nos-

tamaan kahden vuoden aikarajan neljään vuoteen. Oli erittäin hyvä, että myös suuri valiokunta käsittelee tämän asian minun mielestäni perusteellisesti ja käytti myös harkintaa asiantuntijoiden kuultuaan ja päätyi perusteellisen harkinnan jälkeen, niin uskon, samalle kannalle kuin perustuslakivaliokunta.

Sinänsä, niin kuin asiantuntijoiden kuulemisesta kävi ilmi, kysymys ulkomaalaisten äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta ei ole mitenkään selkeällä pohjalla tällä hetkellä vielä Euroopan maissa, kenties pohjoismaista linjaa lukuun ottamatta. Toisaalta nyt perustuslakivaliokunnan ja suuren valiokunnan valitsema neljän vuoden aikaraja muille kuin pohjoismaalaisille ei poikkea tästä kannasta minun mielestäni ainakaan huonompaan suuntaan, niin kuin todettiin. Se vastaa hyvinkin oikeastaan hyvää eurooppalaista tasoa.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu kyllä siltä, että sekä perustuslakivaliokunnassa että suuressa valiokunnassa on ylireagoitu näihin kaikkiin ulkomaalaiskeskustelun ympärillä syntyneisiin kiikeisiin tunnelmiin ja mielipiteisiin.

Jos ihmiset Suomeen tulevat ja täällä elävät ja täällä heillä on kotipaikka, niin tuntuu kohtuuttomalta, että vasta niin pitkän ajan kuin neljän vuoden jälkeen heillä on mahdollisuus oman asuinpaikkakuntansa asioihin vaikuttaa. En nyt ymmärrä, että tätä pitkää viivettä tässä kehutaan eurooppalaisella tasolla. Suomeksihan on kokemusta pohjoismaisesta yhteistyöstä ja pohjoismaisesta ratkaisusta eivätkä ne kokemukset ole millään tavalla huonoja, enkä ymmärrä, minkä vuoksi tätä ei nyt olisi voitu laajentaa sillä tavalla kuin hallituksen alkuperäinen esitys kuului ja olisi kahden vuoden jälkeen tällainen vaikutusmahdollisuus tullut.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minäkin ihmettelen hallituspuolueiden käyttäytymistä tässä asiassa, ja erityisesti minua ihmetyttää se, että kokoomus, joka muuten on niin kiireesti luotijunalla menossa Eurooppaan, tässä kysymyksessä nyt asettaa myös monet Euroopan kansalaiset, myös EY-jäsenmaiden kansalaiset, kummalliseen asemaan. Sitä minä ihmettelen myös, että keskustapuole ei tue oman ministerinsä esityksiä tässä asiassa. Minusta ministeri Pokka on hyvin edistysellinen oikeusministerinä, ja olisi odottanut,

että keskustapuolueen edustajat olisivat tukeet oman ministerinsä esitystä.

Todella, niin kuin ed. Laine tässä totesi, niin hyvin monien ulkomaalaisten kohdalla tämä saattaa merkitä sitä, että jopa 7—9 vuotta he joutuvat asumaan Suomessa ennen kuin saavat ensimmäistä kertaa kunnallisissa vaaleissa käyttää äänioikeuttaan tai asettautua ehdolle.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kommentti ed. Haaviston puheenvuoroon. Minun mielestäni tämä kahden vuoden asumisvaatimus on ylireagoitua. Ed. O. Ojalalle, joka valitettavasti poistui salista, toteaisin, että omassa puheenvuorossani selvitan, miksi juuri eurooppalaisesta näkökulmasta tämä äänioikeuskysymys on sellainen, että sen asumisvaatimuksen pitää olla pidempi.

Tämän lain yhteydessä on puhuttu siitä, että Suomessa on vain vähän ulkomaalaisia. On myös pohdittu, minkälaiset ja minkäväriset ihmiset Suomea asuttavat. Jotkut ovat todenneet, että eiväthän nämä ulkomaalaiset Suomessa kuitenkaan todennäköisesti äänestä tai asetu ehdokkaaksi vaaleissa.

Minun mielestäni tässä lakiehdotuksessa ei ole kysymys näistä asioista, vaan sitä on tarkasteltava Suomen kansalaisten kannalta. Kysymys on Suomen kansalaisten asemasta ja kansalaisten poliittisista oikeuksista suhteessa maahan muuttaneisiin ulkomaalaisiin. Kyse on siitä, saavatko Suomen kansalaiset vastaavat poliittiset oikeudet niissä maissa, joiden kansalaisilla tämä oikeus Suomessa on. En voi ymmärtää, miksi hallitus on katsonut välttämättömäksi luopua vastavuoroisuusperiaatteesta yksipuolisesti ja miksi lakiesitys on tehty juuri nyt, kun Euroopan ratkaisut asiassa ovat kesken. Porvarihallitus vetoaa sosialidemokraattien hallitsemien Pohjoismaiden tekemiin ratkaisuihin esittäessään lähes ainoaksi perusteluksi lakiehdotukselle Pohjoismaiden käytännön. Muissa maissahan kunnallista äänioikeutta ei ulkomaalaisilla pääsääntöisesti ole, ei siis Euroopassa yleisesti ottaen lainkaan.

Pohjoismaisen käytännön mukaan kaikille maassa asuville ulkomaalaisille annetaan vaalikelpoisuus ja äänioikeus kunnallisvaaleissa ilman vastavuoroisuutta ja hyvin lyhyen asumisvaatimuksen jälkeen. Hallituksen ehdotus kahden vuoden asumisvaatimuksesta on ainutlaatuisen suopea ulkomaalaisille Suomessa ja ainutlaatuisen välinpitämätön Suomen kansalaisten vastavuoroisten oikeuksien huomioon ottamiselle.

Kun Suomi on mukana eurooppalaisessa kehityksessä ja kun Pohjoismaissa voimassa olevasta lainsäädännöstä suurin osa on vasemmiston säätämää eikä siis sovi meille esimerkiksi, olisi katse vihdoin siirrettävä Pohjoismaista Eurooppaan ja vaihdettava viiteryhmää Pohjoismaista ja Neuvostoliitostakin läntiseen Eurooppaan. Se on suuri muutos poliittisessa kulttuurissa eikä näytä helposti onnistuvan.

Suuressa valiokunnassa asiantuntijoina olleet virkamiehet ja muistaakseni ministeri Pekkakin vetoavat äänioikeusasiassa myös ihmisoikeuksiin. Ihmisoikeudet ja ulkomaalaisten poliittiset oikeudet jossakin maassa ovat mielestäni eri asioita. Nyt ovat kyseessä muiden maiden kansalaisten poliittiset oikeudet suhteessa maan kansalaisten poliittisiin oikeuksiin. Toistan vielä ed. O. Ojalallekin: Suurimmassa osassa Euroopan ja maailman maita poliittisia oikeuksia pidetään niin merkittävänä, että ne annetaan vain maan kansalaisille. Haluammeko me mitätöidä näiden oikeuksien todellisen merkityksen?

Kyse on mielestäni periaatteellisesti erittäin merkittävästä asiasta, jonka pitäisi herättää kaikki kansanedustajat pohtimaan, mihin me pyrimme. Eduskunnassa on EY- ja Eta-keskustelujen yhteydessä peloteltu suomalaisia päätösvallan luisumisella omista käsistämme. Samaan hengenvetoon vastustetaan ulkomaalaisten omistusoikeutta, mahdollisuutta sijoittaa Suomeen pääomia ja etenkin ostaa Suomesta maata, mutta poliittiset oikeudet ollaan valmiit antamaan ilman muuta. Mielestäni kansainvälistymisen pitää lähteä siitä päästä, että sallimme ulkomaalaisten tehdä työtä Suomessa ja omistaa omaisuutta, mutta rajoitamme aika- ja kansalaisuusrajoituksilla poliittisia oikeuksia.

Pidin käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta alun perin huonona. Kuultuani suuressa valiokunnassa, minkälainen tilanne on Euroopassa, vaakuuin kannastani. Euroopan neuvosto on tekemässä sopimusta äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta ulkomaalaisille. Sopimuksessa ehdotetaan viiden vuoden asumista ja mahdollisuutta jättää vaalikelpoisuus poliittisten oikeuksien ulkopuolelle. EY:ssä ollaan pohtimassa mahdollisuutta antaa EY-maiden kansalaisille äänioikeus, jonka edellytyksenä on maassa asuminen vähintään kunnanvaltuuston toimiajan. Vaalikelpoisuus sen sijaan annettaisiin kahden vaalikauden asumisen jälkeen. Tämä on tilanne Euroopassa, ed. O. Ojala, ja juuri siitä syystä on kokoomus perustuslakivaliokunnan esityksen kannalla.

Toivon, että arvoisat kansanedustajat miettivät, miten merkittävän poliittisen oikeuden Suomi on antamassa mm. EY-maiden kansalaisille yksipuolisesti, ilman että suomalaiset saisivat samat oikeudet EY-maissa. Perustuslakivaliokunnan ja suuren valiokunnan hyväksymässä lain muodossa ollaan onneksi lähempänä tulevaa eurooppalaista käytäntöä, mutta mennään mm. vaalikelpoisuudessa pitemmälle.

Ministeri Pokka vetosi suuressa valiokunnassa siihen, että viime eduskunta on päättänyt linjauksesta ulkomaalaisia koskevista asioista. En muista eduskunnassa linjatun, että me yksipuolisesti lähtisimme ulkomaalaisten oikeuksia lisäämään.

Oikeusministeriö valmistelee perusoikeusuidusta, jossa muiden maiden kansalaisille Suomessa annettaisiin samat oikeudet kuin Suomen kansalaisille. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomen kansalaisuus menettää merkityksensä. Tämä suunnitelma perustuslain muuttamisesta on torjuttava. Suomi ei voi yksipuolisesti tehdä tällaista ratkaisua, koska Suomen kansalaiset eivät saa samoja oikeuksia muualla. Suomen Hallitusmuoto määrittelee Suomen kansalaisten yleiset oikeudet ja oikeusturvan. Mielestäni Suomen kansalaisuudella on oltava Suomessa jotakin merkitystä, niin että kansalaisilla on enemmän perusoikeuksia kuin ulkomaalaisilla. Kaikissa maissa lähtökohta on tämä. Vaikka hallitusmuodon teksti tulisikin olemaan tasavertaisuutta korostava, on hallitusmuodossa selkeästi määriteltävä Suomen kansalaisten oikeudet.

Arvoisa puhemies! Näen kaukana tulevaisuudessa maailman, jossa ei ole rajoja ja jossa poliittiset oikeudet ehkä eivät riipu kansalaisuudesta. Vielä emme ole kuitenkaan lähelläkään tällaista maailmaa. Suomen pienenä maana ja kansana ei kannata ottaa rajattomaan maailmaan ensimmäistä askelta yksin. Kuljettakoon sinne yhdessä Euroopan yhteisön kanssa.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! En ollut varma, kuulinko oikein ed. Tainan puheenvuoron, kun hän totesi, että poliittiset oikeudet eivät ole ihmisoikeuksia. Tarkistin asian ja sain varmuuden, että hän totesi näin. Minusta poliittiset oikeudet ovat aivan selvästi ihmisoikeuksia. Tätä mieltä on myös Suomen Hallitusmuoto. Kyllä meillä perusoikeusluettelossa on yhdeksi ihmisoikeudeksi katsottu nimenomaan poliittinen vaikuttaminen.

Lisäksi en näe mitään syytä, että erottelemme esimerkiksi Englannin kansalaisen ja Pohjois-

maan kansalaisen ja katsomme, että muilla kuin pohjoismaalaisilla pitäisi olla asumista täällä neljä vuotta. Minä toivon, että tämä ed. Anneli Tainan kaukainen tulevaisuus häämöttäisi lähempänä ja me antaisimme todella arvoa ihmis-oikeuksille.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tainan käsitys Euroopan neuvoston ja Euroopan yhteisön aikarajoituksista oli hiukan harhaanjohtava. Täytyy muistaa, että meidän systemissämme aika lasketaan kotipaikkapäätöksestä, ei asumisen alkamisesta Suomessa. Euroopan neuvostossa ja Euroopan yhteisössä valmisteltavissa suosituksissa lähdetään ihan asumisen alkamisesta. Siitä kun muutetaan Suomeen, lähdettäisiin laskemaan tuo aika.

Meillä käytännössä tapahtuu kotipaikkapäätös vasta vuoden, kahden tai kolmen vuoden kuluttua, kun ensiksi ulkomaalainen kirjautuu tilapäiseksi asujaksi saatuaan vuoden oleskeluluvan maassa. Vasta jos asuminen on muuttumassa pysyväksi, hänet merkitään kotipaikkarekisteriin asianomaisessa kunnassa kotipaikan omaavaksi. Tästä johtuu, että kahden vuoden vaatimus on käytännössä kolmen, neljän tai viiden vuoden asumisvaatimus.

Edelleen se, että meillä vaalit ovat syksyllä ja tarkastelu katsotaan vaalivuoden alusta, tuo lähes vuoden lisää. Jos näitä verrataan, niin tämä hallituksen esitys vastaisi hyvinkin sitä ajatusta, joka Euroopan neuvoston valmisteluissa on esillä ollut.

Pahoin pelkään, että tässä on väärinkäsitystä ollut hallituspuolueiden eduskuntaryhmissä RKP:tä lukuunottamatta. Ne ihan poliittisesta ajankohtaisesta imagotarpeesta johtuen lähtivät kesken perustuslakivaliokunnan käsittelyn tuomaan vain sellaisia ylimalkaisia terveisiä, että ei tunnu hyvältä, että kahden vuoden jälkeen ja että on parempi, että se on neljä tai viisi vuotta tuo aikaraja. Se perustuu näihin ulkomaalaispelkoihin ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia kulunut!

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ed. Jäätteenmäki minäkin ihmettelin hetken aikaa, kuulinko todella oikein, mitä ed. Taina sanoi. Jos hänen kantansa on kokoomuksen kanta siltä osin, että poliittiset oikeudet eivät olisi ihmisoikeuksia,

niin kyllä ainakin täällä vasemmalla on syytä olla todella huolissaan, mikäli se on laajemmin kokoomuksen kanta.

Mitä tulee ed. Tainan puheenvuoroon muuten, niin hän sanoi, että nyt ovat kyseessä ulkomaalaisten poliittiset oikeudet suhteessa maan kansalaisiin. Minä en tätäkään oikein ymmärrä, sillä miten ulkomaalaisille annettu äänioikeus heikentää suomalaisten mahdollisuuksia? Miten se heikentäisi suomalaisten kansalaisten oikeuksia? Minusta oikeudet eivät ole tällä tavalla vaihtotavaraa tai vaihdettavissa. Kyseessä on nimenomaan se, että Suomessa asuvat ulkomaalaiset saisivat myös vaikutusmahdollisuuden kunnallisella tasolla. Ei varmaan ole pelättävissä, ed. Taina, että ulkomaalaiset ottaisivat vallan käsiinsä. Näin en voi millään tavoin pelätä.

Mitä tulee kokoomuksen kantaan muutoinkin, niin hän tavallaan syytti oppositiota tai ainakin vasemmistolittolaisia siitä, että me jotenkin nyt emme halua olla E-junassa tältä osin. Kokoomuksen kanta on ilmeisesti se, että ulkomaalaiset saavat kyllä ostaa Suomen vaikka kaikkine järvenrantoineen ja teollisuuslaitoksineen ja myös Suomen päätöksentekovalta voidaan antaa Euroopan yhteisön virkamiehille, mutta täällä pikkukunnissa olevat ulkomaalaiset, jotka asuvat vakinaisesti maassa, eivät saisi edes kunnanvaltuustoon olla äänestämässä edustajia. Kyllä tämä vähän oudolta tuntuu.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä ed. Tainan tapaa käydä kauppaa perusihmisioikeuksilla. Hän ehdottaa, että Suomi lähtee neuvottelemaan vastavuoroisuusperiaatteesta laajalti, ja haluaa vielä erotella ihmisioikeudet ja poliittiset oikeudet erikseen. En käsitä tämän tyyppistä jakoa. Jos suomalaiset puhuvat yleensä ihmisioikeuksien puolesta maailmalla, niin kyllä siihen poliittiset oikeudetkin kuuluvat. On ihan meidän itse arvioitavissamme, mitä merkitsisi se, että täällä asuville ulkomaalaisille voisimme tällaisen vaikutusmahdollisuuden kunnallispolitiikkaan antaa. Kun nyt katsoo ulkomaalaisten määrää Suomessa ja vaikka vähän tulevaisuuteenkin päin, niin kovin vaaralliselta ei tunnu miltään kannalta se, että täällä asuvat, sanoisinko tänne vaivautuneet ulkomaalaiset voisivat asioihin vaikuttaa silloin, kun heillä on kotipaikka Suomessa.

Minä ihmettelen kyllä ylipäätään kokoomuksen valtiokeskeistä lähestymistä koko tähän kysymykseen. Eikö nyt olisi aika puhua vähän

yksilökeskeisemmästä ja ihmiskeskeisemmästä lähestymistavasta myös näihin ulkomaalaisten vaikutusmahdollisuuksiin Suomessa? En usko, että heistä on mitään vaaraa. Pikemmin he jonkin verran rikastuttavat meidän omaa kulttuuriamme.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Haavisto mainitsi, että ihmiset vaivautuvat tänne. Tuollahan niitä rajojen takana makaa kuukausikaupalla odottamassa. Ei siinä niin kovin vaivautumista tarvitse. Kyllä tänne näyttää kovasti olevan imua ja enemmänkin, kun Punainen Risti lähettelee vielä vähän viestejä eteenpäin.

Mutta mitä tulee ihmisoikeuksiin, niin tämä on väräjävä sana, jolla tehdään paljon hallaa. Se vetoaa ihmisiin. Heti kysytään, etkö ole ihmisoikeuksien puolella, jos ollaan asiallisella ja realistisella linjalla. Minun mielestäni poliittiset oikeudet ovat lähempänä kansalaisoikeuksia. Lähtisin siitä, että vain kansalaisuuden omaava henkilö saisi periaatteessa olla mukana yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tämä on peruslähdekohta. Tätä on SMP:kin aikanaan voimakkaasti kannattanut. Me olemme lähteneet kuitenkin siitä, että koska maailma muuttuu ja tämä on kansainvälinen käytäntö, niin silloin voidaan tietysti lähteä siihen suuntaan, että poliittiset oikeudet annetaan ilman kansalaisoikeuksia. Mutta ainaisella vetoamisella ihmisoikeuksiin, tällaisella väräjäväällä ja itkunsekaisella vaatimuksella ihmisoikeuksista ei ole mitään tekemistä poliittisten oikeuksien kanssa.

Poliittiset oikeudet ovat olleet aina kansalaisoikeuksia, ja niiden pitäisi olla vieläkin. Mutta mitä me tälle mahdamme, kun maailma on niin hullu, että se menee siihen suuntaan, että 20 vuoden kuluttua ei ole enää millään väliä Suomessakaan. Tulette näkemään, kun Eta-ratkaisu tulee, että eräässä vaiheessa meiltä otetaan kokonaisuudessaan poliittiset valtaoikeudet pois. Täällä määräävät vallan muut kuin kanta- ja perussuomalaiset.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin puheenvuoroni alussa selvittää, että minulle tässä kysymys ei ole ulkomaalaispelosta eikä siitä, etten arvostaisi ulkomaalaisia kulttuureja. Päinvastoin meillä on valtavasti opittavaa mm. Euroopasta ja varmasti muualtakin, jos paremmin tuntisimme muiden maiden kulttuureita. Mielestäni tässä asiassa ei ole kysymys siitä eikä myöskään siitä, kuinka paljon

ulkomaalaisia täällä asuu tai ovatko he poliittisesti aktiivisia vai eivät.

Kysymys on juuri siitä, mitkä ovat poliittiset oikeudet ja kenelle ne maassa annetaan. Yritin selvittää puheenvuorossani, että maailman maissa ja Euroopassa, joka nyt meille tarkimmin selvitettiin, on aina lähdetty vastavuoroisuudesta. Suomalainen saa äänestää Ruotsissa ja ruotsalainen saa äänestää Suomessa. Englannin eri maissa asuvat saavat äänestää vastavuoroisesti Kansainyhteisön eri maissa jne. Tällainen vastavuoroisuusperiaate on olemassa, mutta missään maassa juurikaan — ehkä siellä oli jokin poikkeus — ei ole tällaista järjestelmää kuin Pohjoismaissa, että poliittinen oikeus annettaisiin ilman vastavuoroisuutta. Mielestäni tästä on kysymys, ja vastustan, että me yksipuolisesti annamme nämä oikeudet huolehtimatta siitä, että suomalainen saa vastaavat oikeudet. Eli kun saksalainen tulee Suomeen töihin ja asumaan, hän saa täällä äänestää, mutta jos suomalainen menee Saksaan, hän ei saa äänestää. Tämä ei ole mielestäni oikein. Kun me edustamme täällä Suomen kansaa, meidän täytyy tietysti huolehtia siitä, mitkä ovat Suomen kansalaisten oikeudet.

Mitä tulee ihmisoikeuksiin, niin en minä näe asiaa niin, että jos esimerkiksi minä muutan johonkin maahan työhön ja siellä perustuslain mukaan minulla ei ole äänioikeutta, niin minun ihmisoikeuttani loukataan. Mielestäni se on poliittinen oikeus eikä ihmisoikeus sillä tavalla kuin minä ihmisoikeuden ymmärrän. Mutta tietenkin se, minkälaiset järjestelmät, minkälainen demokratia ja minkälainen vaikutusvalta ihmisillä omassa maassaan, on ihmisoikeuksiin kuuluvaa.

Ed. Renlund: Herr talman, arvoisa puhemies! Svenska riksdagsgruppen anser det mycket beklagligt att grundlagsutskottet och stora utskottet gått in för en ändring av den propositionen regeringen enhälligt avgett till riksdagen. Majoriteten i utskottet föreslår att alla andra utlänningar än nordiska medborgare skall ha hemort i Finland under de fyra åren närmast före valåret för att få rösträtt och bli valbara i kommunala val. Regeringen föreslår två år, i praktiken bör alltid ett år för behandlingen av hemortsrätt m.m. läggas till dessa tider.

Svenska riksdagsgruppen anser att de motive-ringar som majoriteten i utskottet framför baserar sig på ogrundad rädsla eller fördomar samt rimmar illa med alla slag av internationalism. Att de utlänningar som finns i Finland kommer från många olika kulturer har inget att göra med

deras behov av att få delta i det lokala beslutsfattandet. Detta är detsamma för alla människor. Dessutom betalar dessa människor kommunalskatt i sin kommun. I de andra nordiska länderna tillämpas en gräns på tre år, i det övriga Europa varierar praxis.

Också svenska riksdagsgruppen har visat beredskap till en kompromiss genom att godkänna en gräns på tre år, men då majoriteten inte visat någon vilja i denna riktning kommer vi att hålla fast vid regeringens förslag om två år.

Herra puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää hyvin valitettavana, että perustuslakivaliokunta ja suuri valiokunta ovat lähteneet muuttamaan hallituksen yksimielisesti eduskunnalle antamaa lakiehdotusta. Valiokuntien enemmistö ehdottaa, että kaikilla muilla ulkomaalaisilla kuin Pohjoismaiden kansalaisilla tulee olla ollut kotipaikka Suomessa neljän vuoden ajan lähinnä vaalivuotta äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden saamiseksi kunnallisvaaleissa. Hallitus esittää kahta vuotta. Käytännössä aina joudutaan mm. lisäämään näihin aikoihin yksi vuosi käsittelyaikojen vuoksi. Muissa Pohjoismaissa sovelletaan kolmen vuoden aikaa. Muualla Euroopassa käytäntö vaihtelee.

Myös ruotsalainen eduskuntaryhmä on osoittanut kompromissivalmiutta hyväksymällä kolmen vuoden ajan, mutta kun enemmistö ei ole osoittanut tällaista halua, pidämme kiinni hallituksen ehdottamasta kahdesta vuodesta.

Herra puhemies! Kannatan ed. Laineen tekemää ehdotusta.

Herr talman! Jag understöder rdm. Laines förslag.

Ed. Liikkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä sitä kiirettä, mikä monesti näissä uudistustöissä on. Paljon parempi tulos yleensä saavutetaan, kun harkitaan ja katsotaan, mitä maailmalla tapahtuu ja ympäristössä yleensä.

Vastoin kuin ed. Laine on ollenkaan ihmettelevä, että on perustuslakivaliokunta ja suuri valiokunta ovat tehneet tämän suuntaisen esityksen kuin ovat tehneet. Olen sitä mieltä, että pari vuotta maassa asuva ihminen ja täällä kotipaikan omaava ei ole valmis osallistumaan yhteiskunnan päätöksiin ja äänioikeuden saamiseen. On myöskin väitetty, että ei voi tehdä eroa eri maista ja maailmalta tulevien ihmisten kesken. Olen kuitenkin sitä mieltä, että pohjoismaalaiset

tuntevat paremmin todella kulttuurin, mikä täällä on. Sopii mielestäni ihan hyvin, että kaksi vuotta on heille edellytys äänioikeuden saamiseen.

Myös valtakunnassa ja maailmalla ollaan juuri tekemässä pidempiä suosituksia. Näin ollen tämä neljä vuottakin vastaa erittäin hyvää keskitasoa, ja mielestäni suuren valiokunnan ja perustuslakivaliokunnan esitys on kannatettava.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että RKP on Suomessa aina porvaripuolueista edustanut humanismia, liberaalista ja kansainvälistä ajattelua. Olen hyvin iloinen, että myös tässä kysymyksessä porvaripuolueista nimenomaan RKP johdonmukaisuuden vuoksi osoittaa, että se ei pelkää ulkomaalaisten poliittisia oikeuksia kunnallisvaaleissa.

Ed. Liikkanen ihmetteli, miksi tällä asialla nyt ylipäätään on kiire. Mikäli nyt asiassa ei edetä, se merkitsisi sitä, että odotettaisiin vielä neljä vuotta ennen kuin ulkomaalaisilla olisi mahdollisuus edes jossakin määrin päästä osallistumaan kunnallisvaaleihin. Siltä osin lakiesityksellä on kiire, ja pidän hyvänä, että se menee eteenpäin. Valitettavaa vain on, että se jää näin torsoksi nimenomaan keskustan ja kokoomuksen ennakoluuloisuuden vuoksi.

Ed. Mäkelä: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden ulottamista koskemaan muualta kuin Pohjoismaista tulleita ulkomaalaisia, joilla on ollut kotipaikka Suomessa kahden vaalivuotta edeltäneen vuoden ajan. Samaa käytäntöä sovellettaisiin myös kunnallisen kansanäänestyksen suhteen.

Tähän saakka Pohjoismaissa on vallinnut yhtenäinen vastavuoroinen käytäntö, jonka mukaan toiseen Pohjoismaahan muuttanut henkilö on saanut kunnallisen äänioikeuden asuttuaan kaksi vuotta vakinaisesti maassa. Samalla hän on saanut myös vaalikelpoisuuden kunnallisissa vaaleissa. Käytäntö on ollut varsin luonnollinen, sillä Pohjoismailla on yhteinen työmarkkina-alue ja tämän takia muuttoliike alueen sisällä valtiosta toiseen on ollut laajaa etenkin Suomen ja Ruotsin välillä. Lisäksi Pohjoismaat ovat kulttuuriltaan, elinkeinoelämältään sekä poliittisilta ja yhteiskunnallisilta olosuhteiltaan varsin saman kaltaiset puoluekenttää myöten. Kynnys sopeutua uuteen kotimaahan ja päätöksenteon on ollut siis kohtuullisen matala.

Hallitus esittää edellä olevan käytännön laajentamista koskemaan kaikkia Suomessa kaksi vuotta kotipaikan omanneita henkilöitä, toisin sanoen myös oleskeluluvan saaneita pakolaisia. Esitystä perustellaan lähinnä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden esimerkillä Islantia lukuun ottamatta. Muissa Euroopan maissa vastaavanlaista äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden myöntämistä on käytetty erittäin vähän ja silloinkin usein valikoiden ja vierasmaalaisten lähtömaasta riippuen. Lisäksi missään maassa ei ole mahdollista saada äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta alle kolmen vuoden asumisen perusteella. Mielestäni hallitus pyrkii olemaan ylibiberaali ja tekemään Suomesta tässä asiassa Euroopan vapaimman valtion.

Suomi on olosuhteiltaan ja yhteiskunnalliselta rakenteeltaan varsin omaperäinen. Kielemme on vaikeasti opittava ja monet kunnat asukasluvultaan pieniä. Näin ollen on vaarana, että mikäli muut kuin pohjoismaalaiset saavat liian pian äänioikeuden kunnallisvaaleissa, voi päättäviin elimiin tulla päättäjiä, jotka eivät täysin ymmärrä olosuhteitamme, perinteisiä yhteiskuntamme rakenteita ja lainalaisuuksia. Pieniin kuntiin voisi periaatteessa syntyä myös ongelmallinen vierasmaalaisvähemmistö, mikäli heitä sijoitetaan kuntaan runsaasti ja heillä olisi nopeasti äänioikeus ja vaalikelpoisuus. Mahdollista on myös se, että mikäli äänioikeus tulee lyhyen oleskelun jälkeen, voi henkilö äänestää useassa maassa.

Katson, että mikäli Suomi laajentaa ulkomaalaisten mahdollisuutta olla ehdokkaana ja äänestää kunnallisvaaleissa, olisi maassa vakinaisesti asumisen minimivaatimuksena tullut olla viisi vuotta. Viisi vuotta on se aikamäärä, jonka puitteissa siirtolainen tai pakolainen on jo ehtinyt asettua pysyvästi Suomeen asuinpaikkakunnalleen ja omaksua maamme tavat ja kielen. Lisäksi se olisi looginen aikaraja, onhan kansalaisuudenkin saamisen edellytyksenäkin viiden vuoden aika. Tämän aikavälin puitteissa ehtii jo hitainkin päätöksentekokoneisto ratkaista myös kaikkien pakolaisena maahamme tulneiden anomusten lopullisen kohtalon. Samalla voidaan myös ajatella vastavuoroisuuden edes välttävästi toteutuvan, sillä yleisin vastaava aikaraja Euroopassa on viisi vuotta.

Suuressa valiokunnassa lain käsittelyssä esitin viiden vuoden aikavaatimusta, mutta jäin yksin. Suuren valiokunnan käsittelyn pohjana oli perustuslakivaliokunnan mietintö, jossa esitetään neljän vuoden asumisvaatimusta kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden saamiseksi

Pohjoismaan kansalaisia lukuun ottamatta. Olin valmis tukemaan suuressa valiokunnassa tätä neljän vuoden esitystä, sillä se lähentelee omaa ajattelumaailmaani ja SMP:n vaatimusta. Joka tapauksessa se on huomattavasti parempi kuin hallituksen antama esitys.

SMP katsoo, että edellä esitettyjen perustelujen nojalla lakiesityksiin olisi ollut tehtävä se muutos, että muut kuin pohjoismaalaiset joutuisivat asumaan vakinaisesti maassamme viisi vuotta ennen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden saamista. Koska kuitenkin poliittisesti viisi vuotta tuntuu olevan mahdollon, olemme valmiita tulemaan myös tämän neljän vuoden aikavaatimuksen taakse.

Olen iloinen siitä, että niin perustuslakivaliokunta kuin suuri valiokuntakin käsitteli todella pohjia myöten asiaa ja teki tämän muutoksen eli oli valmis muuttamaan hallituksen esitystä. Nostan siitä hattua myös hallituspuolueille, jotka ovat vihdoinkin tulleet järkiinsä myös ulkomaa-laispolitiikassa.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäkelä oli iloinen siitä, että suuri valiokunta käsitteli pohjia myöten, mutta hänen puheenvuorostaan päätellen jäi jotain harmaata sinne kuitenkin. Nimittäin ed. Mäkelä viittasi toistuvasti siihen, että turvapaikan hakijana olevat ulkomaalaiset saisivat kotipaikkaoikeuden ja voisivat äänestää kahden vuoden oleskelun perusteella. Perustuslakivaliokunta nimenomaan kiinnitti huomiota siihen, että on joitakin virheellisesti merkittyjä kotipaikkapäätöksiä, jolloin näitä turvapaikan hakijoita on väliaikaisen oleskeluluvan perusteella merkitty kotipaikkarekisteriin, mutta lain mukaan näin ei voi tapahtua, vaan kysymys on tilapäisestä oleskelusta. Ainoastaan pysyvän oleskeluluvan saanut voi tulla merkityksi kotipaikkarekisteriin, eikä silloinkaan suinkaan vastaanottokeskusten paikkakunnille vaan pysyvän asuinpaikan saatuaan. Tässä on selvästi väärinkäsitys edelleen vallalla.

Muikin kuin turvapaikkaa hakeva ulkomaa-lainen muuttaessaan Suomeen tulee aluksi merkityksi tilapäisenä asukkaana kunnan rekistereihin, ja äänioikeus määräytyy kotipaikkapäätöksen perusteella, joka merkitään pysyvän asumisen perusteella. Se tapahtuu vuoden tai kahden kuluttua ja siinä vaiheessa, kun henkilö saa pitkäaikaisemman oleskeluluvan ja aikoo pysyvästi muuttaa Suomeen asumaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! En siksi haluan kannattaa ed. Laineen tekemää käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta ja toiseksi huomauttaa ed. Laineelle, että olin vihreiden edustajana suuressa valiokunnassa, yksi seitsemästä, eli vihreät olivat tällä kannalla myös. (Ed. Laine: Minä pyydän anteeksi, etten havainnut!) — No niin, nyt se on selvinnyt, minkälainen tämä seitsemän rintama suuressa valiokunnassa oli.

Arvoisa puhemies! Käyty keskustelu on ainakin yllättänyt minut tyylillään ja paljastavuudellaan. Samalla se on kertonut minulle sellaista, mitä ehkä millään muulla tavalla ei olisi esille saanut, eli niitä perimmäisiä tunteja, joita eri kansanedustajaryhmillä ja yksittäisillä kansanedustajilla on asioista. Tämä koskee muun muassa ed. Tainan puheenvuoroja, joihin palaan vähän myöhemmin.

Tässä on mielenkiintoista mm. se, että henkilöt, jotka ovat suin päin menossa EY-täysjäsenyyteen, valmiit luovuttamaan suvereenin päätöksentekovallan Suomesta Brysseliin ja Strasbourgii, ovat tällaisessa asiassa erittäin kielteisiä ulkomaalaisille annettaviin poliittisiin oikeuksiin nähden.

Jos ajateltaisiin tilannetta, että oltaisiin Euroopan yhteisöjen täysjäsenenä, nämä samat henkilöt ehkä joutuisivat varsinaisessa päätöksenteossa olemaan pelkästään ulkomaalaisten seurassa. Suomalaisia olisi siellä erittäin vähän seurana ja tukena, kun ei sinne monta edustajaa Suomen parlamentista ja Suomen valtakunnasta saataisi.

Totean, että mielenkiintoisella tavalla markkinahätä ja ulkomaalaispelko yhdentyvät kansalaisten ja edustajien mielessä. Siitä tulee tieteellisesti äärimmäisen mielenkiintoinen aatteellinen ja ajatuksellinen sillisalaatti.

Tätä kuvaa vielä mielenkiintoisella tavalla monipuolistaa asian käsittelyhistoria. Vielä vuosi sitten oikeusministeri Pokan ilmoituksen mukaan kaikki poliittiset ryhmittymät SMP:tä lukuun ottamatta ilmoittivat olevansa hallituksen n:o 78 mukaisen menettelyn kannalla. Asia ensin valmisteltiin edellisessä hallituksessa. Se oli siis valmiina, kun nykyinen hallitus aloitti työnsä, ja sen jälkeen esitys lienee tullut yksimielisenä esityksenä eduskunnan käsittelyyn. Täällä sitten yhtäkkiä käykin aivan toisin päin.

Mielenkiintoista tässä on se, että kun olen kuunnellut täälläkin tähän mennessä käytettyjä puheenvuoroja, niin käytetään sellaisia vuosilukuja, joiden olennainen asiasisältö on tavallaan ei-relevantti. Nimittäin tämän suuressa valiokunnassa enemmistöksi muodostuneen kannan mukaisestihan vähimmäisaika olisi 4 vuotta, 9 kuukautta, 18 päivää, keskimääräinen aika olisi 6 vuotta, 9 kuukautta, 17 päivää ja enimmäisaika peräti 8 vuotta, 9 kuukautta, 17 päivää. Eli tämä vähimmäisaikakin on muutaman kuukauden päässä siitä ajasta, jonka perusteella saa kansalaisuuden. Toisin sanoen tämä tulisi koskettamaan käytännössä vain sellaisia tapauksia, joissa asianomainen, täällä pysyvästi asuva henkilö ei haluaisi kansalaisuutta. Eli tällä tavalla tässä on supistettu joukko varsin pieniin, ja tästä on lähinnä tullut eräänlainen periaatteellinen tai symbolinen lakiteksti.

Sitten vastavuoroisuusperiaatteeseen, josta täällä on niin paljon puhuttu. En millään jaksa olla mukana sellaisessa ajattelussa, jota ed. Taina on edustanut. Niin kuin ed. Haavistokin jo mainitsi, siinä ajattelussahan äänioikeus olisi eräänlaista kauppatavaraa. No, se sopii tietysti EY-jäsenyyksitoilijalle, että kaikki on kauppatavaraa.

En myöskään voi hyväksyä sitä tulkintaa ihmisoikeuksista, mitä ed. Taina edustaa. Minä näen tämän aika tavalla toisenlaisena asiana. Ehkä lopputuloksessa on jotakin samaa, mutta minä näen asian niinpäin, että Suomen kaltaisen maan tapauksessa pitäisi olla aivan erityiset valmiudet siihen, että me teemme edistyksellisen ratkaisun. Tehtyämme pyyteettömästi ilman kauppatavaramieltä tämän edistyksellisen ratkaisun voimme kirkkain otsin mennä vaikka jonkinlaiseen neuvottelupöytään ja todeta, että olemme oman ratkaisumme tehneet, olettehan te niin fiksuja ja filmaattisia, että teette vastaavan ratkaisun koskien suomalaisten äänioikeusasemaa teidän maassanne. Tällä tavallahan yleensä edistys edistyy.

Hyvin mielenkiintoinen oli ed. Mäkelän — joka ehti jo poistua viikonvaihteen viettoon — esittämä vaatimus kielen omaksumisesta. Toisin sanoen olisi jonkinlainen vaatimus siitä, että pitää suomen kieli osata. Totean, että kun olin Helsingin yliopiston palveluksessa päätoimisesti, yliopistossa oli varsin paljon ns. ulkomaanlehtoreita — tarkoittaa henkilöitä, jotka ovat opettavat erilaisia eurooppalaisia ja muitten maanosien kieliä suomalaisille ja muille ylioppilaille. Tunnen heistä monta henkilökohtaisesti, ja suhteelli-

sen harvat puhuvat suomea. On 30 vuottakin tullut asuttua täällä Helsingin kaupungissa, ja suomen kielen taito on todella heikko, eräillä sitä ei ole ollenkaan. (Ed. Kekkonen: Kaiken värisiä!) — Näin on, arvoisa ed. Kekkonen.

Toisin sanoen tämän laatuksen sopeutumisen vaatimusta en voi kyllä hyväksyä. Siitä huolimatta uskon, että heillä on henkilökohtainen valmius äänestää vaaleissa, on muodostunut kuva siitä, kenet haluavat edushenkilöksi. Tuskin itse haluaisivat päätöksentekoihin, kun eivät suomen tai ruotsin kieltä osaa.

Sitten vielä yksi näkökohta, ennen kuin lopetan tämän vihreiden kannan puolustelu-puheenvuoron, on se, aiheutuisiko tästä jonkinlaista ryntäystä kunnallisiin päätöksentekoihin. Varmaankaan ei kyllä ryntäystä tule, mutta saattaisi kyllä käydä siten, niin kuin Pohjanmaalta on muutama esimerkki, että kun tällainen eläinlääkäri tai muu on ehdokkaana, niin hän saa äänivyöryn omalla persoonallisuudellaan. (Ed. Kekkonen: Entäs Lahdessa?) — SMP:n edustaja, niin. SMP:hän on ollut eräällä tavalla suvaitsevainen, se on vain valikoivaa suvaitsevaisuutta.

Mutta tämän rinnalla, kun ryntäystä ei varmaankaan ei tule, toisella puolella on se, että näin autetaan sopeutumaan, ja se on minusta hyvin tärkeä asia. On jokin sanoisinko abstraktis-aineellinen mielenkiinto siihen yhteisöön, jossa tulee elämään. Toisin sanoen kaikkinaisia konflikteja ennalta ehkäistään silloin, kun ollaan meidän suomalaisten puolesta suvaitsevaisia.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Pulliainen toi esiin äänivyöryasian, muistuu mieleeni tähän liittyvä eräs toinen asia, perustuslakivaliokunnan keskustelujen yhteydessä esiin tuotu. Nimittäin eräältä taholta, nimenomaan hallituspuolueen edustajien taholta, todettiin, että kun Valkealassa, Orimattilassa jne. on pakolaiskeskuksia, joissa saattaa olla jopa parisataa pakolaista, tällä hetkellä juuri eritoten somaleita, on vaara, että asianomaisen kunnan, Orimattilan tai Valkealan, kunnanvaltuustoon pääsisi peräti kaksi ellei peräti kolme ulkomaalaista.

Tämä on mitä suurinta vääristelyä asian tiimoilta, koska nimenomaan kaksi vuotta hallituksen esityksessä lähtee juoksemaan siitä, kun asianomainen on saanut Suomessa oleskeluluvan tai turvapaikkapäätöksen ja hän on sijoittunut johonkin kuntaan muualle kuin nimenomaan sinne, missä pakolaiskeskus sijaitsee, ja

saa siellä kotipaikan eli tulee rekisteröidyksi. Näin ollen on mahdollista, että henkilö hallituksen esityksen mukaisella systeemillä saattaa olla viisi vuotta asunut Suomessa faktisesti ennen kuin pääsisi äänestämään, koska kaksi vaalivuotta edeltänyttä vuotta on pitänyt asua ja sitten melkein koko vaalivuosi, koska kunnallista vaalit ovat syksyllä. Vielä pakolaiskeskuksessa turvapaikkapäätöstä odottaessa kuluu yksi kaksi vuotta, eli jopa viisi kuusi vuotta voi näin mennä.

Ed. M o i l a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan korjata erään puheenvuorossa olleen virheen. Puhuja väitti, että vain SMP oli sellainen puolue, joka vastusti hallituksen esitystä. Jos puhuja lukee hallituksen esityksen 78 sivun 11 ensimmäisen kappaleen, hän näkee sieltä, että Suomen kristillinen liitto esitti ehdotettua pitempää, esimerkiksi eräissä maissa käytössä olevaa viiden vuoden pituista asumisaikaa. Toinen epätarkkuus oli se, että onhan toki tässä maailmassa muitakin ulkomaalaisia kuin niitä, jotka tulevat EY-maista. Tähän edustaja viittasi puhuessaan suomalaisten edustajien orpoudesta EY:ssä tai jotakin muuta vastaavaa. Jos tarkastelee lainsäädäntöä, joka muissa maissa on, siinähan nimenomaan on hyvin usein se, että ei kautta linjan ulkomaalaiset vaan ulkomaalaiset tietyistä maista saavat äänioikeuden.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen puuttui ulkomaalaispelkoon, ja on muutenkin siitä asiasta puhuttu. Muka ne, jotka poliittisista oikeuksista puhuvat, olisivat jotenkin ulkomaalaisvastaisia tai pelkäisivät ulkomaalaisia. Minä en tiedä, kuinka monta kertaa se täytyy toistaa, että asiassa ei ole kysymys siitä lainkaan, ei millään tavalla, päinvastoin. Sen jälkeen kun nämä oikeudet ulkomaalaisille tulevat, lämpimästi toivon, että Suomessa asuvat ulkomaalaiset myös olisivat poliittisesti aktiivisia, aivan samalla tavalla kuin toivon, että suomalaisetkin olisivat poliittisesti aktiivisia.

Mitä tulee siihen, ovatko EY-keskustelu ja poliittiset oikeudet jollakin tavalla ristiriidassa esittämieni näkemysten kanssa, mielestäni eivät ole, koska nimenomaan Etassa ja EY:ssäkin on kysymys vastavuoroisista sopimuksista ja Euroopan maitten entistä kiinteämmästä liittymisestä toisiinsa. Juuri siitä syystä halusin omassa puheenvuorossani korostaa sitä, että meidän

tulisi mennä tässäkin asiassa yhtä jalkaa Euroopan maiden kanssa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomen maaseudun puolueessa on ollut toinenkin ulkomaalainen kansanedustajaehdokkaana viime vaaleissa. Lahden lääkäri oli toinen, ja Turun suunnassa oli toinen. Näkemys siitä, että meillä olisi ulkomaalaisvihaa, juuri näilläkin asioilla kumoutuu. Kun on rehellinen yrittäjä Suomessa, sillä ei ole mitään merkitystä, minkä värinen ihminen, mistä kotoisin, mutta kulkumiehiä me emme oikein mielellämme hyväksy riveihin eli sellaisia, joilla on kotipaikka neljässä viidessäkin maassa. Sellainen henkilö, joka on Suomessa hyväksytty suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi, tekee täällä lääkärintyötä tai on yrittäjä, on aivan tervetullut meidän piiriimme, siitä ei ole ollenkaan kysymys.

Mitä tulee kielikysymykseen, minä en arvostele ed. Mäkelän puhetta. En sitä kuullutkaan, mutta se oli hänen henkilökohtainen mielipiteensä. Tuskinpa meillä ryhmässä on kovin pitkälle meneviä tällaisia ajatuksia, koska me olemme aikoinaan vastustaneet sitä, että Ahvenanmaan kansalaisuuden saamiseen pitäisi olla ruotsin kielen taito. En voi tietysti lähteä tässäkin kovin pitkälle, vaikka kysymys on eri asiasta. Tällainen vaatimus ei vastaa ryhmän näkemystä, mutta minä en ole kuullut, mitä hän on sanonut.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mistä löytyisi se toinen, sanottiin ennen. Ed. Aittoniemi nyt sen toisen löysi, toisen ulkomaalaisen omasta puolueestaan. Onneksi olkoon, onneksi olkoon, se on edistystä sillä puolella. Mutta en ole sittenkään ihan varma, että tämä olisi selitys tahi selvitys niille käyttäytymistavoille, joihin SMP:n edustajat sällsakin syylistyivät. Viittaa kielikeskusteluun, joka on aika kummallista siihen maailman aikaan, kun me pyrimme välttämään kaikenlaista umpioitumista, kun meidän ainoa mahdollisuutemme tässä maailmassa on, että me emme kauheasti umpioisi itseämme edes kielellisesti vaan yrittäisimme saada itsellemme sen laatuista kielitaitoa, että menestymme muualla. Jos tästä sitten seuraa se, että me vaadimme joltakulta muulta kielitaitoamme, se johtaa sillä tavoin loogiseen mahdolluuteen, että Suomi ei, ed. Aittoniemi, ole maailman napa, ei poliittisessa, ei kulttuurisessa, ei taloudellisessa eikä muussakaan mielessä.

Minusta tämä SMP:läinen käsitys, korkea viritys kielikysymyksestä suhteessa Suomeen, johtaa pitkällä tähtäyksellä mahdolltomaan tilanteeseen. Tätä väitettäni perustelen samalla kuin ed. Pulliainen puhuessaan hyvin korkeatasoisesta joukosta, yliopiston opettajista, jotka pitkään ovat viihtyneet Suomessa, opettaneet mutta eivät välttämättä perfect eli täydellisesti osaa suomea.

Ed. Kemppainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Useassa puheenvuorossa niin kuin ed. Pulliaisenkin puheenvuorossa on vedottu hallituksen yksimieliseen esitykseen, mutta eihän sen perusteluista ole oikeastaan jäljellä muuta kuin pohjoismainen kanta. Vielä niin myöhäisessä vaiheessa kuin suuren valiokunnan käsittelyssä meille tuotiin uutta tietoa ja jopa ristiriitaista tietoa Euroopan neuvoston ohjeista ja lisäksi EY:ssä syntymässä olevasta direktiivistä. Voi viitata siihen, että jos ollaan Eurooppaan menossa, ei ainakaan se pakota erilaiseen käytäntöön kuin nyt suuren valiokunnan enemmistö on halunnut.

Useat ovat laskeneet vuosia, minkä verran pitää odottaa äänioikeutta. Niistä minusta ei löydy perustetta tähän. Jokainen suomalainenhan joutuu odottamaan 18 vuotta, käymään koulun ja opiskelemaan ja tekemään vaikka mitä sinä aikana. Lisäksi joka vaalien välillä on neljä vuotta, joten eivät tällaiset laskelmat, joita esitetään, ole relevantteja perusteluja sille, miten asiaan suhtaudutaan.

Minusta yksi näkökohta on vielä tuomatta julki, jolla neljää vuotta voi perustella. Minusta äänioikeus on sen verran arvokas asia, että sillä pitää olla jokin arvo. Se tarkoittaa sitä, että ihminen on kotiutunut, ihminen on perehtynyt ja ihminen antaa sille arvon. Pääsäännön pitäisi olla, että äänioikeus on kansalaisuuteen perustuva, mutta jos on henkilöitä, jotka eivät halua sitä ottaa, toki lainsäädäntö siltä osin poikkeuksena käy.

Ed. V. Laukkanen: Herra puhemies! Olen ehdottomasti hallituksen esityksen kannalla. Oikeastaan puhun vain siksi, että saa hieman myös paljastaa niitä tunteja, joita kokee, koska olin toki ilahtunut hallituksen esityksestä ja vastaavasti varsin murheellinen siitä, että hallituspuolueiden kansanedustajat eivät seiso esityksen takana. Toisaalta olen murheellinen myös sen takia, että näen tässä jotenkin enemmän kuin silkan teknisen kysy-

myksen siitä, olisiko aika kaksi vai neljä vuotta. Näen tässä jotakin sellaista, mikä liittyy yleiseen asennoitumiseen ulkomaalaisiin ja meille vieraisiin ihmisiin.

Minusta tämä viittaa siihen ja uskon myös siihen, että on paljon aivan yksilöllistä itsekkyyttä, joka ruokkii meitä harkitessamme asenteitamme ulkomaalaisiin. Uskon, että tämä on vain yksi sen asenteen ilmaus. Siksi vastustan sitä jyrkästi. Pelkään myös, että kun tavoitteena pitäisi olla, että täällä pysyvästi asuvat ulkomaalaiset voisivat mahdollisimman hyvin sopeutua ja integroitua yhteiskuntaan, tämä osaltaan estää sen, ellei hallituksen esitys toteudu.

Toisaalta ajattelen niin, että riskinä on todella ulkomaalaisvihamielisyyden lisääntyminen ja ulkomaalaisten äänioikeus jotenkin pehmentäisi tai estäisi tätä mahdollisuutta juuri sillä, että pienikin äänestäjäkunta yleensä vaikuttaa poliittikkojen käyttäytymiseen. En ole paljoakaan nähnyt poliitikkoja, jotka kehtaisivat ikään kuin pyllistää millekään ryhmälle ainakaan vaalien alla. Sen jälkeen asia on tietysti jokaisen poliitikon oma rehellisyyskysymys. Olen vakuuttunut siitä, että tämä osaltaan vaikuttaisi siihen, ettei niin rohkeasti uskalletaisi vastustaa ulkomaalaisia, jos he olisivat vaikka pienenäkin ryhmänä äänestämässä.

Kun olen ajatellut kysymystä, en oikeastaan pidä kovin arvovaltaisena sanoa, että olen sitä mieltä tai tätä mieltä, koska ajatellessani omaa elämäni ja kaikkea siihen liittyvää ei sillä kovin pitkälle pötkitä. Mutta sitäkin enemmän olen ajatellut kysymystä Raamatun pohjalta. Jälleen kerran uskallan viitata siihen, että Suomen kansaa on sittenkin erittäin pitkälle rakennettu Raamatun arvomaailman mukaan. Erityisen paljon minua on kritisoitu siitä, että viittaa joskus Vanhaankin testamenttiin, mutta tässä tapauksessa juuri sieltä löytyvät hyvin selkeät ajatukset siitä, miten meidän pitäisi suhtautua ulkomaalaisiin. (Ed. Aittoniemi: Mikä kirja?) — Mooseksen kirjassa. Löysin tämän siten, jos ed. Aittoniemi haluaa tietää yksityiskohdista, että tietokoneeseen naputtelin sanan "muukalainen" ja pyysin vastauksia, missä kohdissa esiintyy sana "muukalainen".

Mainitsen vain pari kohtaa, jotka minusta aika väkevällä tavalla puhuvat sen puolesta, että hallituksen esitys tulisi hyväksyä. Siellä sanotaan selkeästi, että "muukalaista älä sorra, rakasta häntä niin kuin itseäsi". Me kaikki mielellämme tunnustamme, että tämä on valtavan hieno peri-

aate, kantilaiseen filosofiaan perustuva ajatus siitä, että rakastamme lähimmäistä niin kuin itseämme. Mutta on oikeastaan virheellistä viitata Kantiin tässä yhteydessä, koska tämä on jo vuosituhansia sitten kirjoitettu Mooseksen kirjaan ja liittyy juuri muukalaisiin. Toinen kohta, joka siellä mainitaan: "Muukalaista älä sorra, sillä te tiedätte muukalaisten tunnot, koska olette itsekin olleet muukalaisina." Tämä sananhan kohdistui tietenkin Israelin kansaan, jolla oli varsin kipeitä kokemuksia olla muukalaisina vieraassa maassa. Olen vakuuttunut siitä, että tämänkin keskustelun sisältö olisi erilainen, jos olisimme epäitsekkeitä ja enemmän ajattelisimme, miten itse haluaisimme tulla kohdelluiksi, jos olisimme muukalaisina vaikka Somaliassa kielitaidottomina. Eivät ehkä oppisi nämäkään, jotka täällä vaativat kielitaitoa, itse muualla. Toisaalta muistutan myös siitä, että itsenäisyys ja etuoikeus, että olemme syntyneet Suomeen, on sittenkin enemmän lahja kuin sitä, että olisimme ansainneet tämän etuoikeuden.

Näillä ajatuksilla olen ehdottomasti ed. Laikeen ja hallituksen esityksen kannalla.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

8) Ehdotus laiksi Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy — Fonden för Industriellt Utvecklings-samarbete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 130

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, voimaantulosäännös, lain uusi nimike, johtolause ja lakiehdotuksen nimi-ke.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi Helsingissä pidettävien Euroopan turvallisuutta ja yhteistyötä koskevien kokousten yhteydessä toimivasta verottomien tavaroiden myymälästä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 175

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 109

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 9

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus laiksi kuntien vapaaehtoisen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 annetun lain 2 ja 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 156

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi metsänparannuslainsäädännön takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 114

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11

Puhemies: Käsittelyn pohjana on toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen kiireelliseksi julistamisen osalta maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä siitä tehty ehdotus. Jos maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on tehtävä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Tämä hallitus näkyy haluavan kuormittaa kansalaisia kaikella mahdollisella. Tällä lainmuutoksella nopeutetaan metsänparannuslainsäädännön takaisinperintää. Sen kyllä SMP voisi hyväksyäkin, kun on pitkäaikaisia, hyvin pieniäkin summia ja ne voitaisiin uudelleenkäyttää. Mutta sitä SMP ei hyväksy, että myös korkoa nostetaan.

Kun tämä hallituksen esitys on mennyt jo toisessa käsittelyssä läpi eikä SMP:n ehdottamaa korjausta saatu mukaan, niin ehdotan, että tämä lakiehdotus hylätään.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Olen aikaisemmin käyttänyt puheenvuoroja enkä vai-vaa eduskuntaa sen pidemmälle, kun totean vielä sen, että jos valtio tietyllä tavalla vahvistaa sitoumuksella sovitun koron määrän nostamisen, niin silloin annetaan tietynlaiset valtuudet myös rahalaitoksille viitata näihin asioihin, kun

käydään oikeutta asuntolainoista ja niiden korkoihin liittyvistä korotuksista. Tämän tyyppiset asiat ovat vaarallisia, ja niitä ei voida hyväksyä tästäkään perusteesta lähtien.

Sen takia minä, herra puhemies, kannatan ed. Riihijärven tekemää hylkäysehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

13) Ehdotukset laeiksi tuomiokuntain hoidosta annetun lain 5 ja 8 a §:n ja raastuvanoikeudesta annetun lain 4 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 169
Lakivaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi sokerilain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 115
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. S-L. A n t t i l a : Herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä sokerilain muuttamisesta lähtee siltä pohjalta, että me hyväksymme hallituksen esityksen, jonka tavoitteena on turvata ensi vuodeksi sokerijuurikkaan viljely ja jalostus 860 miljoonan kilon määrään sisältäen tietyn täyden hintatason, minkä jälkeen siirrytään maailmanmarkkinahintaan.

Suomessa nämä erikoiskasvit, joista sokeri on yksi, ovat jo pitkään olleet yksivuotisen lainsäädännön piirissä. Valiokunnan mietinnössä halutaan erityisesti korostaa, että emme pidä hyvänä, että vain vuosi kerrallaan edetään. Se tuli erittäin selvästi ilmi, kun kuuntelimme asiantuntijoita. Tästä johtuu, että valiokunnan mietinnöstä löy-

tyy kaksi erilaista pontta, joista ensimmäinen koskee nimenomaan pitkäjänteistä sokerijuurikkaan viljelyä ja alan jalostusteollisuutta. Nämä molemmat tarvitsevat pitkäjänteisen lainsäädännön.

Tämän esityksen mukaan valtioneuvosto vahvistaa kahdessa vaiheessa sokerijuurikkaan hinnan siten, että maaliskuun loppuun mennessä vahvistettaisiin ennakkohinta ja syyskuun loppuun mennessä lopullinen hinta. Ennen hinnanhavvistusta valtioneuvoston olisi neuvoteltava asiasta maataloustuottajien keskusjärjestön ja elintarviketeollisuutta edustavan järjestön kanssa. Hinta olisi vahvistettava sellaiselle tasolle, että tämä valtion tulo- ja menoarvioon varattu määräraha alentaa kotimaisen juurikkaan käytöstä aiheutuvaa raaka-ainekustannusta maailmanmarkkinahintatasolle. Tämä määräraha ensi vuoden osalta on 248 miljoonaa markkaa.

Edelleen valiokunta asiaa käsitellessään kuunteli myös asiantuntijoita siitä, minkälainen sokerin tuotanto on Euroopan yhteisössä. Se oli varsin mielenkiintoinen selvitys. Euroopan yhteisössä lähdetään siitä, että sokerijuurikkaan tuotanto ja yleensä sokerin tuotanto on maakohtaisesti kiintiöity ja siellä on A-kiintiö, joka vastaa kulutusta, ja sen lisäksi ns. B-kiintiö, joka on varmuuslisä tälle tuotannolle. Nämä valmistuskiintiöt on siis jaettu maa- ja aluekohtaisesti ja sen jälkeen maan sisällä ne on jaettu yritysakohtaisesti. Tätä kautta pystytään turvaamaan tietty sokerituotannon omavaraisuusaste.

Edelleen valiokunnassa kuuntelimme asiantuntijaa, joka kertoi meille siitä, mikä on sokerijuurikkaan viljelyn ja jalostuksen merkitys, sen synnyttämät rahavirrat ja niiden työllistävä vaikutus ja kansantaloudellinen merkitys. Tämä ihan siitä syystä, että erittäin monta kertaa tässäkin salissa, kun on käyty keskustelua sokerilaista, on tuijotettu yksinomaan siihen hinnan-erokorvaustukilukuun, joka valtion budjetista löytyy, ja on unohdettu kokonaan se merkitys, mikä kansantaloudelle niin kunta- kuin valtiotasolla tällä alan perustuotannolla ja jalostusteollisuudella on. Sitä taustaa vasten valiokunnan mietintöön on liitetty tätä tarkoittava ponsi, jolla velvoitetaan hallitus selvittämään sokerijuurikkaan viljelyn ja jatkojalostuksen kotimaassa tuottamisen synnyttämät rahavirrat ja niiden työllistävä ja kansantaloudellinen merkitys kunta- ja valtiotasolla mukaan luettuina myös ympäristönsuojelliset ja elintarviketoimavaraisuusnäkökohdat.

Edelleen valiokunta edellyttää selvitettäväksi Euroopan yhteisön sokerintuotantopolitiikan tulevaisuuden näköalat samoin kuin sen, mistä kehitysmaista sokeri olisi mahdollisesti ostettavissa ja mikä on tämän tuotannon merkitys paikalliselle väestölle. Tämä osa ponnesta nimenomaan sitä taustaa vasten, että hyvin usein tässäkin salissa on vaadittu, että sokeri pitää tuoda meille Kuubasta. Kuitenkin valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mukaan Kuubassa on tällä hetkellä jo se tilanne, että he eivät ole pystyneet täyttämään kaikkia niitä velvoitteita, mihin sokerintuotannon osalta ovat sitoutuneet. Tietääkseni se ainakin tuntuu erittäin huonolta osoitteelta.

Valiokunnan mietintöön on liitetty myös vastalause, jossa puututaan maatalouden tuotannon vaikutuksiin eri alueilla ja valtion tukeen.

Edellä kerrottua taustaa vasten valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana. Arvoisa puhemies, vielä kerran uudistan sen vaatimuksen, että jatkossa, kuten valiokunnan mietinnöstä selkeästi käy ilmi, on päästävä pitkäjänteisempään lainsäädäntöön. Se on sekä sokerijuurikkaan viljelijän että ennen kaikkea myös alan teollisuuden etu. Tässä Euroopan yhdentymistilanteessa se korostuu vielä entisestään.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Valiokunnan kunnianarvoisa puheenjohtaja tässä hyvin esitteli valiokunnassa tapahtunutta työtä ja sen aikaansaannoksia. Totean vain sen, että mielestäni tämä mietintö on varsin esimerkiksi kelpaava siinä suhteessa, että kun asian lähetekeskustelussa käytiin varsin monipuolinen ja ehkä rajoja sävyllään hipova keskustelu, jossa tuotiin esiin erilaisia argumentteja, jotka kaikki eivät olleet sen laatuista, että tämän laatuista toimintaa, sokerinviljelyä, ylipäätään Suomessa pitäisi jatkossa harrastaa, niin valiokunta päätyi hyvin objektiivisesti vaatimaan selvitystä näistä asioista, niin että jatkossa pystyttäisiin mahdollisimman hyvin argumentein ottamaan kantaa silloin, kun otetaan kantaa tämän laatuiseen maatalouspolitiikkaan pitkän aikavälin päätöksenä. Se, että tämmöinen päätös pystyttiin saamaan aikaiseksi, minusta on erinomaisen rohkaisevaa ja toivottavasti saa jatkossakin samantaisia ilmenemismuotoja.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! Varmasti oli paikallaan selvennys siitä, mitä asioita valiokunnassa on tässä yhteydessä erityisesti tut-

kittu. Kuitenkin tämä ja kaksi seuraavaa asiaa sisältävät sellaisia maatalouden tukemiseen liittyviä järjestelyjä, jotka Suomessa on ymmärtääkseni hoidettu eri tavalla kuin EY:n sisällä. Toisin sanoen Suomessa osa tuesta kulkee teollisuuden läpi. Tällä hetkellä, kun meillä ei vielä ole käytettävissämme Euroopan talousaluetta koskevaa sopimusta kaikkine liitteineen, on hukan vaikeata arvioida sitä, miten on pakko muuttaa näitä järjestelmiä. Valiokunnan mietinnöstä ei käy ilmi, että olisi kuultu nimenomaan EY:n kilpailulainsäädännön asiantuntijoita.

On hyvin mahdollista, että suomalaiset järjestelmät, joissa nimenomaan teollisuutta tuetaan, katsotaan teollisuuden tukemiseksi, joka on kiellettyä EY:n oman kilpailulainsäädännön mukaisesti. Siitä syystä olisi paikallaan, että kun viljelijät ensi keväänä taas pohtivat, mitä peltoon laittavat, heillä olisi tieto siitä, mitä kaikkea on tässä maassa taloudellisesti mahdollista myydä seuraavan talven aikana, kun meillä jo toivottavasti Eta-sopimus on voimassa.

Ed. R a j a m ä k i: Herra puhemies! Ed. Särkijärven esille tuomia asioita ja monia muita todella olisi tullut paljon laajemmin selvitellä. Valiokunta ei loppujen lopuksi, vaikka mainitsee näistä asioista, kovin tarkkaan paneutunut tuotannon kotimaisuusasteen ja toisaalta tuonnin vaikutusten arvioimiseen, kuten me vastalauseessamme toteamme.

Ylipäänsä oli aika erikoista, että valiokunnan enemmistö tällä kertaa ja nimenomaan keskusta halusi tämän tyyppistä pohdintaa, kun se on aina äänestyksellä estänyt jopa vilja- ja rasva-puolen ylituotannon vaikutusten kansantaloudellisen ja yleensäkin yhteiskuntapoliittisen arvioimisen. Toivottavasti tästä ei vain seuraa se, että keskusta innostuu vielä vaatimaan sokeri-omavaraisuutta tähän maahan. Se olisi nimittäin suurin järkytys, mitä enää maatalous tarvitsisi. 260 miljoonaa markkaa tukea käytetään tänä päivänäkin sokerin tuotantoon, ja silloin on tietysti pohdittava, mikä olisi se kotimaisuuden asteen taso, joka mahdollistaisi voimavaroja johonkin maaseutupolitiikassa ja hillitsisi sokerin hintaa, ettei se olisi niin kallista kuin se tänä päivänä on. Jonkin asteista omaa tuotantoa tietysti tarvittaisiin. Tältä osin tosiaan valiokunta ei kyllä näihin yleisiin ponsiinsa kovin paljon lihaa löytänyt, kunhan heitti.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Särkijärvellä totean sen, että valiokunnan olisi

ollut vallan syytä ottaa selvää noista asioista, mitkä ed. Särkijärvi äsken totesi. Kun kysymyksessä on budjettilaki, tässä oli varsin niukasti aikaa käytettävissä tämän laatuiseen selvitystyöhön, ja sen takia tämä vaatimus, joka tässä nyt edellyttävän ponnien muodossa vielä on ilmaistu, on ylösmerkitty, että tämä asia selvitetäisiin.

Muutoin totean, että satuin juuri lukemaan sellaista raporttia, joka selvitti EY:n sokerijuurikkaan tuotantoon liittyvää toisaalta direktiivistä, toisaalta sen tukijärjestelmän kuvausta, joka siellä on. Totesin ensinnäkin, että ala on voimakkaasti subventoitua, se on hyvin tiukkaan kiintiöityä, ja edelleen tukijärjestelmä on saatu aika tavalla mekanismiltaan monimutkaiseksi. Mutta toisaalta vielä edelleen totesin sen, että kaikesta päätellen tämä meikäläinen järjestelmä kuitenkin olisi sovellettavissa siihen järjestelmään aika kivuttomasti. Sokeri saattaisi olla se kaikkein helpoin ratkaisu. Kaikki muut ovat paljon vaikeampia.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Särkijärvi todella kiinnitti tärkeään asiaan huomiota, mutta siinä tarkoituksessa on juuri tämä ponsi otettu. Siinä nimenomaan vaaditaan Euroopan yhteisön sokerituotantopolitiikan näköalojen selvittämistä, jotta me voimme ottaa ne omassa toiminnassamme jatkossa huomioon. Aivan niin kuin ed. Pulliainen täällä totesi, tällä aikataululla valiokunnassa ei ollut mahdollisuus mennä tämän syvällisempään keskusteluun.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä ed. Rajamäelle. Ei tämäkään valiokunnan käsittely ole näköjään avannut ed. Rajamäen silmiä. Meille näytettiin aivan kalvopohjilla siellä, kuinka suomalaisen kotimaisen sokerituotannon tase tämän valtion tuen jälkeen on vielä 187 miljoonaa markkaa valtiolle tuloa tuottava, kun otetaan mukaan sokerijuurikkaan viljelyn, jalostuksen, kuljetuksen ja teollisuuden kaikki valtiolle ja yhteiskunnalle tuomat rahavirrat ja niiden tulot. Sen jälkeen ollaan vielä lähes 200 miljoonaa markkaa plussalla. Tätä nimenomaan tarkoittaa valiokunnan ensimmäinen ponsi, jossa todella vaaditaan näitten rahavirtojen selvittämistä, että tämä asia meille suomalaisille aukeaisi. Minä pidän erittäin epäusmaallisena sitä, että me tuijotamme vain yhteen tukilukuun ja unohdamme koko kansantaloudellisen merkityksen, mikä näillä rahavirroilla on.

Ed. K o r k e a o j a : Herra puhemies! Yhtyiin siihen käsitykseen, minkä ed. Pulliainen edellä totesi, että sokerin hintajärjestelmä on Suomessa ehkä lähinnä Euroopan yhteisön alueella sovellettavaa järjestelmää. Siinä suhteessa en usko, että niitä ongelmia syntyy, mitä ed. Särkijärvi totesi. Minun tietojeni mukaan heidän järjestelmäänsä sisältyy vastaavanlaisia toimenpiteitä, eli jos ne ovat EY:n alueella sallittuja, niin aivan ilmeisesti Eta-järjestelyn jälkeen meilläkin.

Korostaisin myös samaa asiaa, mitä ed. S-L. Anttila, että järjestelmä on haluttu periaatteessa luoda sellaiseksi, että siitä ei aiheudu valtiolle budjettitalouden kustannuksia ja sitä on niin hyvin valtion kannalta toteutettu, että se tuottaa valtiolle rahaa, mikä tietysti käytännössä näkyy siinä, että sokerin hinta on vähän korkeampi kuin oikeastaan tarvitsisi ollakaan.

Aina vedotaan, että sokerijuurikkaan viljely ei Suomeen sovi. Sen tuotantokustannukset suhteessa eurooppalaiseen taikka amerikkalaiseen tasoon eivät merkittävästi poikkea muiden kasvinviljelytuotteiden suhteellisista tuotantokustannuksista, ja näin sen tuotannolle on aivan yhtä hyvät perustelut kuin minkä muun kasvin tuotannolle tahansa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 116

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. S-L. Anttila: Herra puhemies! Aivan lyhyesti maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä muutama sana. Valiokunta on mietinnössään päätnyt tukemaan hallituksen esityksen hyväksymistä sellaisenaan. Mutta viitaten aivan siihen keskusteluun, mitä äsken sokerilain kohdalla täällä käytiin ja siihen käsittelyyn, joka

valiokunnassa tämän asian tiimoilta on ollut, pidämme tämänkin esityksen kohdalla valitettavana sitä, että tässä vain vuodella jatketaan kolme vuotta aikaisemmin voimassa ollutta lainsäädäntöä.

Toisaalta sitä voi sillä perusteella, että nyt Euroopan yhdentyminen tulee tavalla tai toisella vaikuttamaan näihin asioihin ja on mahdollisuus ne vaikutukset ottaa ensi vuoden jälkeen säädettävää lainsäädäntöä valmisteltaessa huomioon. Tässä myös on valiokunnan mietintöön liitetty ponsi, jossa velvoitetaan pysyväisluonteisen lainsäädännön aikaansaamiseen, joka luo edellytykset pitkäjänteiselle tarkkelystuotannon harjoittamiselle kotimaassa.

Meillä tänä päivänä tarkkelystuotannossa on noin 9 000 hehtaaria peltoa, ja tämä tarkkelys käytetään pääosin puunjalostusteollisuuden raaka-aineeksi. Tämähän on ala, jolla meillä on erittäin iso määrä myös tuontia. Tietääkseni noin puolet maan tarkkelyksen tarpeesta voidaan turvata kotimaisin voimin. Toisaalta toki tässäkin voidaan ihan samanlaista keskustelua käydä siitä, että tämä on myös tietyllä tavalla tuettu alue. Mutta sokerilain yhteydessä käyttämäni puheenvuoroon viitaten totean, että sekään asia ei ole niin yksiselitteinen, vaan myös tämän toiminnan vaikutukset, niin viljelijöiden tulojen kautta tulevat verotulot kuin jalostuksen, kuljetuksen ja muun kautta tulevat verotulot, tekevät tästäkin toiminnasta valtiolle kannattavamman kuin budjettilukuun viitaten voisi käytännössä olettaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotus laiksi kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 117

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. S-L. Anttila : Herra puhemies! Öljykasvilaki liittyy kolmantena siihen erikoiskasvi-

en lainsäädäntöön, jonka valiokunta on ensi vuoden budjettiin liittyen saanut valmiiksi. Öljykasvejahan meillä viljellään vuosittain noin 70 000—80 000 hehtaarin alalla, ja kotimaassa viljeltävien öljykasvien siementen tuettu enimmäismäärä on pääsääntöisesti satovuosittain 115 miljoonaa kiloa.

Valiokunnassa tätä asiaa käsiteltäessä oli erittäin pitkän pohdinnan alla, millä tavalla me voisimme öljykasvituotantoa jatkossa laajentaa nimenomaan sillä tavalla, että voisimme käyttää sitä entistä enemmän korvaamaan niitä öljyjä, mitä meille tuodaan ulkoa.

Meillä oli yhdessä vaiheessa jopa täällä valiokunnan mietintöluonnoksessa ihan ponnen muotoon kirjoitettuna selvityksen vaatiminen siitä, voitaisiinko kesantopelloille löytää vaihtoehtoja käyttöä. Kylvettäisiin kesantopellot rypsilä ja siitä valmistettaisiin öljyä, joka korvaisi sitä tuontiöljyä, joka meille tulee ulkomailta kohtuullisen arvokkaan hintaisena. Hinnanmuodostus voisi olla sellainen, että siinä öljykasvin eli rypsin hinta muodostuu siksi, miksi se muodostuu, kun tuotantokustannukset otetaan huomioon. Uskon, että tähän asiaan valiokunta tulee palaamaan, kun käsittelemme kesannointiin liittyvää lainsäädäntöä.

Öljykasvit ovat kuitenkin hyvä vaihtoehto kotimaiselle energiatuotannolle, ja valiokunnan mietinnössä viitataan siihen, että rypsistä saatavan kasviöljyn käyttöä mineraaliöljyä korvaavana öljynä tulisi lisätä. Tähän tähtää jo nyt rypsiöljystä tuotetun biodieselin lisääntyvä käyttö energian lähteenä suurten taajamien linja-autoissa. Tähän mietintöön myös liittyy samanlainen vaatimus, lainsäädännön pysyväisluonteisuudesta.

Kaiken kaikkiaan valiokunnassa on hyvin laaja näkemys ja yhteisymmärrys siitä, että me saisimme tätä öljykasvituotantoa hyväksi käyttäen mahdollisesti sille ylimääräiselle noin 500 000 hehtaarin alueelle, joka meillä on ylimääräistä peltoa, järkevää ja sellaista käyttöä, jolla voitaisiin korvata tuontia.

Ed. S ä r k i j ä r v i : Herra puhemies! Eduskunnan ympäristövaliokunta on myös kuullut asiantuntijoita, ja kun tässä ed. S-L. Anttilan selostuksessa ei tarkkaan käynyt ilmi, mikä olisi tosiasiallinen hinnan ero esimerkiksi biodieselin suhteen, niin tällä hetkellä dieselöljyn hinta ilman veroja jalostamalla on noin 1,50 markkaa, kun sen sijaan maailmanmarkkinahintojen pohjalta jalostettu biodiesel mak-

saisi 8—9 markkaa litralta. Eli se edellyttää suunnilleen 80 prosentin subventiota.

Ed. K o r k e a o j a : Herra puhemies! On liian yksinkertaistettua tätä taloutta lähestyä sillä tavalla kuin ed. Särkijärvi tämän hinnaneron laskemisessa. On nimittäin niin, että poltettaessa rypsiöljyä kaikki päästöt ovat huomattavasti alhaisempia. Ainoan ongelman tuottavat typpioksidipäästöt, jotka eivät merkittävästi ole alhaisemmat mutta joissa päästään samaan tasoon kuin mineraaliöljypohjaisissa tuotteissa. Jos tätä ongelmaa lähestytään siinä mielessä, kuinka paljon maksaa rikin ja karsinogeenisten hiukkasten poistaminen erilaisista päästöistä, tilanne muuttuu aivan toisenlaiseksi kuin vertaamalla 8:aa markkaa ja 1:tä markkaa litralta hintana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotus laiksi vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalavahinkojen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotus laiksi ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 19 ja 24 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 189
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotus laiksi Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolan -nimisestä yksiköstä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 187
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotus laiksi otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan eräiden muutosten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 182
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

21) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 (HE 168)

22) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 (HE 181)

23) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 14 (HE 170)

24) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8 (HE 192)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola
